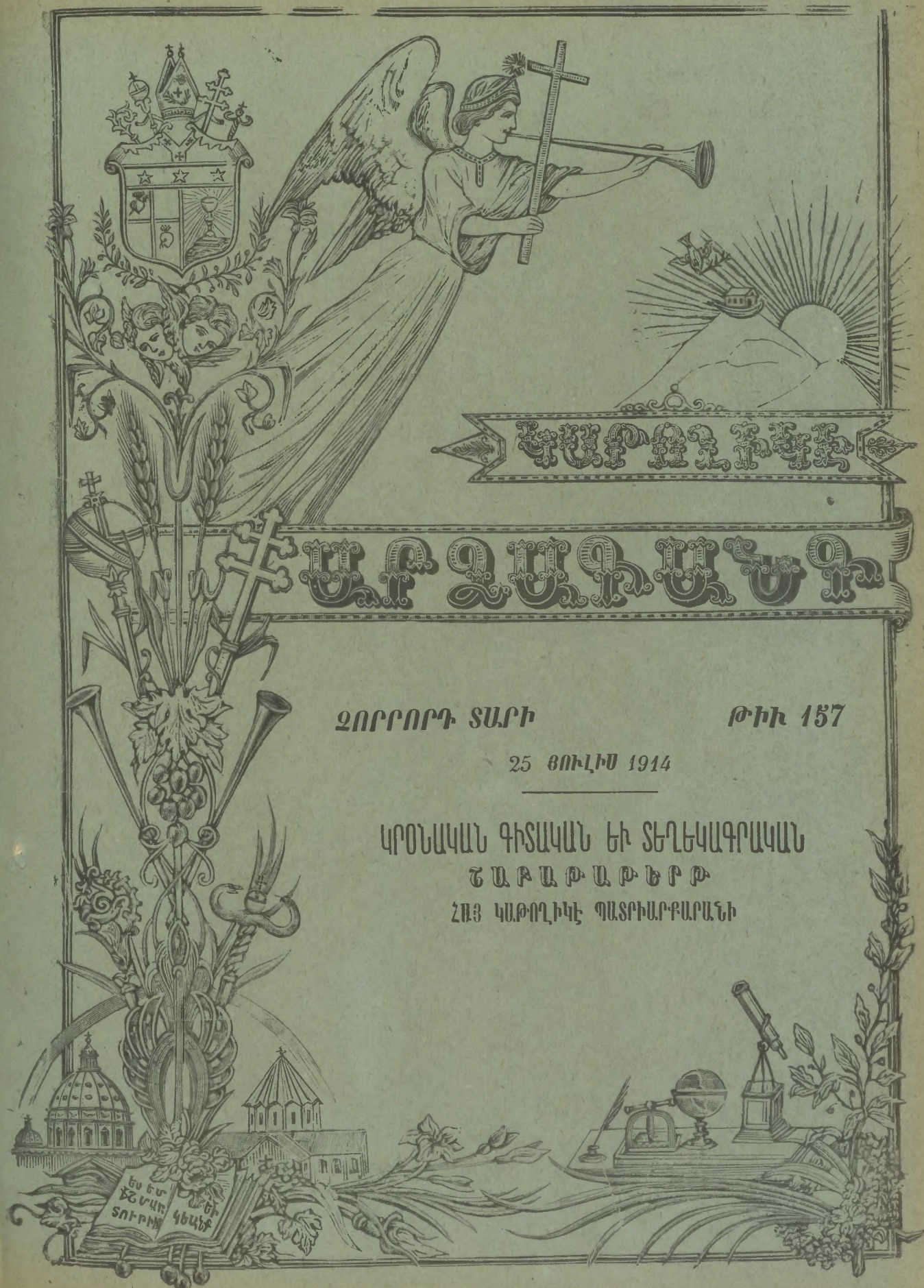

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԹԻԻ 157

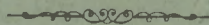
25 ՅՈՒՆԻՍ 1914

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ

ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ

ՏՕՆԱՑՈՅՑ

Յուլիս	26	†	Կիր.	ակ.	Ա. Զկնի Վարդավառի:
	27		Բշ.	բձ.	Ս. 45 վկայիցն եւ Ս. Կուսանացն եւ- փիմեայ եւ Գրիսիմեայ:
	28		Գշ.	բկ.	Սրբոց նախահարցն:
	29		Դշ.	գձ.	Պահոց
	30		Եշ.	գկ.	Ս. Սահակայ եւ Յովսեփայ:
	31		Ուր.	դձ.	Պահոց:
Օգոստ.	1		Շք.	դկ.	Ս. 12 Մարգարէիցն:

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ
ՇԱՐԱԹԱԹ-ԵՐԹ

Չորրորդ տարի 25 Յուլիս 1914 Թիւ 157

«Սրբազան Քահանայապետն Պիոս Ժ. կր մաղթէ որ Կաթողիկէ Արձագանգ շաբաթաբերը բունականէ Հայաստանի կաթողիկէ ժողովրդոց մէջ, մանաւանդ ի գաւառս, փրկարար առաքելութիւն մը կատարել, ի բարգաւաճան կրօնից եւ ի հոգեւոր օգուտ հոգիներու: Այս մաղթանաց արդիւնաւորութեան համար Սրբազան Հայրն սրագին կ'օրհնէ յիշեալ Շաբաթաբերը, ինչպէս նաեւ անոր խմբագիրներն եւ ըմբեղաները»:
Նամակ Կարգ. Մերի ձեւ Վալի, տո Ամեճ. Տ. Պօղոս Պետրոս Ա-Դ. Թիւրքման Հայ- Կաթողիկէ Պատրիարք Կիլիկիոյ
23 Նոյեմբերի 1912, ընդ 60780 բուանամարտ:

ԴԵՊՔԵՐ ԵՒ ԱԿՋՐՈՒՆՔՆԵՐ

ԴԱՅԹԱԿՂԱԼԻՐ ՅՕԴՈՒԱՅԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Դ.

Բայց դաւառի վարդապետը բառ մը իսկ չի գրեր յանցաւորներու դէմ, և կը ժտի լոկ քննադատել դառնապէս հոգեւոր իշխանութիւնը և Պոլսոյ հաւատարիմ կղերն՝ որ իր խղճին անսալով չ'ուզէր և չի կրնար բաժնուիլ իր հոգեւոր Պետէն:

Մէկ կողմ թողլով վայրկեան մը խընդրոյն գերբնական տեսակէտը, և միայն մարդկօրէն խօսելով՝ միթէ յետին ամբարտաւանութիւն և սգիտութիւն չախտի՞ լինէր, եթէ կղերական մը ընդվզէր Կ. Պատրիարքին դէմ, որոյ հետ միացած են Սինոդական Հարք,

Հաւատոյ տարածման Ս. Ժողովն ու Ս. Քահանայապետը:

Ինչպէս ենթադրել թէ Յիսուսի Բրիտանոյի Փոխանորդը, բազմամուտ, կանոնադէտ, շնորհալի ու խոհեմազարդ ծիրանաւորներ, և քսանի չափ եպիսկոպոսուք կը սխալին, ու խեղճ քահանայ մը չի սխալիր: Ինչպէս ենթադրել թէ այդպիսի երեւելի անձնաւորութիւնք, փոքրիկ հասարակութիւն մը և ուղղափառ Կրօնի շահերը չեն տեսներ կամ չեն մտածեր, և ստորակարգ պաշտօնեայ մը քան զնոսա լաւագոյն կը տեսնէ՝ ու կը խորհի:

Եւ եթէ կ'ուզէք թողունք նոյն իսկ պահ մը մեր բազմաչարչար Հովուապետը և մեր Սինոդական Հայրերը, և ի նկատ առնունք եւեթ զՀոռոմ, ուր ամէն ինչ կը քննուի և կ'ուսուցանուի սիրուի անչափ խղճամիտ արդարութեամբ, հեռատես լրջութեամբ և անչարութեամբ:

կողմնակալ մտօք, զՀոռոմ ուր կիրք և բարկութիւն, ստորին հաշիւներ և հակառակութիւն կը լռեն, և ուր կը խօսին եւթ խիղճ և սկզբունք, օրէնք ու պատշաճութիւն:

Արդ ի՞նչ պիտի ըսէ Հոռոմ, երբ տեսնէ այդ նախատալից յօգուածներն, այդ գըրգորիչ ամբաստանութիւններն, ու այդ խուժ-դուժ յարձակումները վարդապետի մը կողմանէ հոգեւոր բազմարդիւն Պետի մը դէմ, որոյ կեանքն երկար մարտիրոսութիւն մըն է եղած, և որուն դէմ ռամկին ատելութիւնն են բորբոքած ծաղրելի սուտեր և անգութ զըրպարտութիւնք:

Երբ կը մտածեմ թէ ո՛ր աստիճան քահանային պարտ ու պատշաճ է լինել խոհեմ ու շրջահայեաց, խոնարհ ու համեստ, յարգալիւ և օրինասէր՝ չեմ կրնար հաւատալ թէ իրօք վարդապետ մը ըլլայ այն որ հետութեան, օրինազանցութեան և ամբարհաւաճութեան՝ այդպիսի արտասուելի օրինակ մը կու տայ հրապարակաւ: Կա՛մ կղերական մը չէ՛ այն, և կա՛մ եթէ է դժբախտաբար, բնաւ չէ՛ ուսած նա հոգեւորականի մը անհրաժեշտ գիտութիւնը, զուրկ է քրիստոնէական առաքինութիւններէ, և ծանրապէս ու ակնյայտնի կը մեղանչէ իր նուիրական պարտուց և իր վսեմ կոչման դէմ: Վախնալով որ մի՛ գուցէ մեռնի անգեղջ յամառութեան մէջ, եղբայրական սիրով կը յորդորեմ զինքը որ հոգեւոր քահանայի մը բանայ իր սիրտը, խոստովանի անյայտ իր հրապարակային ոճիրը, ցուցնէ անոր իր գրած թունալի յօդուածը, որ ծայրէ ի ծայր հրաւէր մըն է ըմբոստութեան ո՛չ միայն ընդդէմ Նորին Գերեբջ. Տէրութեան, այլ և ընդդէմ Ս. Եկեղեցւոյ և Սըրբազան Բահանայապետին, և ընդունելով իր մեղաց ասպախարանքը՝ հրապարակաւ յետս կոչուեմ ընէ, և թողութիւն խնդրէ ժողովուրդէն զոր սիրել կը կարծէ և որուն փոխանակ Աւետարանի խաղաղութեան՝ դժոխային խռովութիւն և սիրամարտ ըմբոստութիւն կը քարոզէ անլուր յանդգնութեամբ:

Ահ, քահանայ Աստուծոյ, ի՞նչու չէք յի-

շեր Ս. Գրոց պատգամներն անսուտ և եկեղեցական պատմութեան օրինակներն անթիւ: Ափսո՛ս, քանիներ զարհուրելի և անպարմանելի կերպիւ պատժուեցան, վասն զի մեղանչեցին իրենց մեծերուն դէմ, բարեբարեւրուն դէմ, Տիրոջ օծեալներուն դէմ. «Իբրեւ հայհոյիչ է Ասուծոյ ուր ընդ վայր հարկանեզնայր իւր:» (Սիրաք. Գ. 18.) «Մի՛ մերձեցայք յօծեալսդ իմ, եւ ի մարգարեսդ իմ մի՛ լինիք չարք:» (Մնացորդք, ԺԶ, 22.)

Դուք որ պարտաւոր էք այս երկնաշունչ պատգամներն ուսուցանել այլոց, ի՞նչպէս պիտի ներկայանաք Դերագոյն Դատաւորին, երբ ո՛չ միայն չէք ուսուցաներ այլոց, այլ և ամէնուն առջեւ՝ առ ոչինչ կը գրէք զանոնք: Դրէ՛ք զձեզ մտօք մի քանի վայրկեան ձեր դազաղին առջեւ, և այն լուսով որ յաւիտեականութենէն կու գայ՝ մաքսեցէք ձեր ահաւոր պատասխանատուութեան վրայ... Եթէ Սուրբերը կը զողան յիշելով անաչառ դատաստանն Աստուծոյ, ի՞նչ սխտի ընենք մենք, եղո՛ւկ, այնչափ հեռի՛ սրբութենէ:

* *

Իսկ դուք, սիրելի աշխարհականներ, մի՛ խաբուիք նենգամիտ թելադրութիւններէ, ո՛ր կողմէն որ գան անոնք: Դուք ձեզ դէմ ունիք այսօր Ս. Բահանայապետը, Վսեմաշուք կարգինաւներու ժողով մը, և հայ կաթողիկէ Սինոդոսը զոր քիչ առաջ շքեղօրէն կը հռչակէիք— ի հարկէ անկեղծ կրօնասիրութեամբ— «ազգին Վեհագոյն Ժճ. ղովը», և որուն դէմ ապստամբելու դիտաւորութիւն չունէիք անշուշտ: Այդ վեհագոյն մարմինն դատապարտած է զՁեզ, և... վարդապետ լմնի փիլիպպեանները չե՛ն որ պիտի փրկեն զձեզ այդ դատապարտութենէն: Ինչ որ ալ լինին ձեր առարկութիւնք ընդդէմ Կ. Պատրիարքին, ձեր դատը կորսուած դատ մըն է. թողէ՛ք այլ ևս տրանջողի ապերախտ ու ամուլ դերը, Կը բաւէ որչափ որ վիշտ ու աւեր սփռեցիք ձեր շուրջը, կը բաւէ որչափ որ յոյնեցաք ու թափառեցաք փշալից մացառներու, աղմալի ճահիճներու, խաւարչտին ու անել ճամբաներու մէջ:

Ահագին օսմ. տէրութիւն մը ձեզ աջակից ունեցաք օրինաւոր Պետ մը տապալելու համար, բայց ինչ շահեցաք. այսօր առաւել քան երբէք մահամերձ ճգնաժամի հասած էք նոյն իսկ ըստ խոստովանութեան ձեր համախոհից:

Ազգեր կը շիջանին, իշխանապետութիւնք կը փոխուին, բայց Հոռոմ չի դրդուիր բնաւ, և կ'ըսէ իր հակառակորդներէ իւրաքանչիւրին. «Նիստ է քեզ ընդդէմ խթանի աքացել» Երանի՛ անոր որ Հոռոմէն չի բաժնուիր մազիւ չափ:

Գթացէ՛ք ուրեմն դուք ձեզ, ձեր որդւոց, ձեր ընտանեաց, ձեր ազգին, որոյ անուամբ սկսաք այս տխուրը պայքար: Ունկն դիք Հոգւոյն Սրբոյ, որ կ'ազգարարէ մեզ. «Ի բաց յե՛ր ի կազոյ, եւ նուազեցուցեալ զմեզս:» (Սիրաք. ԻԸ. 10) Մեծամեծ Տէրութիւնք կը կործանին ներքին երկպառակութեամբ, ինչ լսել ուրեմն մեզ նման փոքրիկ հասարակութեան մը համար:

Ազնիւ բառերու դիմակին ներքեւ որքան անազնիւ գործեր գործուեցան. Յայտնի է թէ ամէն երկրի մէջ խաժամուժ ամբողջ ոտքի հանել՝ դիւրին է, և զայն նստեցնել կարի յոյժ դժուար: Ասոր դա՛ւն փորձը տեսնուեցաւ ահա ի վնաս մեր ազգային արժանապատուութեան... և դեռ ո՛չ ոք կը խորհի հատուցում ընել, սակայն Աստուած և մարդիկ կը պահանջեն զայս մենէ: Ապա թէ ո՛չ վա՛յ մեզ, ահաւոր պատիժներ իբրեւ կարկուտ պիտի տեղան մեր վրայ. «Եւ խորհակեսցին անօրէնք եւ մեղաւորք ի միասին... Եղիցին իբրեւ զբեւեկնի զբեւաթափ, եւ իբրեւ զգրախոս որոյ ո՛չ գուցէ ջուր,» (Ես. Ա. 28—30.)

Գիտեմ թէ ձենէ շատեր կը փայլին անձնական առաքինութիւններով, բայց առ ինչ օգուտ, երբ անօրէնութեանց և խժոժութեանց դէմ չէք բողոքեր. ո՛չ ապաքէն չարեր կը շահագործեն ձեր անունն ու համբաւ իրենց քստմենելի շահաաակութիւնները շարունակելու և տիրամարտ պայքարն անվերջանալի ընելու համար:

Մի՛ մոռնաք թէ ժամանակն սուղ և ան-

գին է. օգտուելով Սահմանադրութենէ և Ազատութենէ՝ կրնալիք զբաղիլ գիտական, գրական, գեղարուեստական, ընկերային, պատմական, և այլն կարեւոր և շինիչ հարցերով, մինչդեռ բիւզանդական վէճերով՝ այնչափ գեղեցիկ ձիրքեր ամբողջեան մատնուեցան: Մարդու և քրիստոնէի արժանապատուութիւնը կը պահանջէ որ բարձրացնենք ու ազնուացնենք յաւէտ մեր կեանքը, և զայն օգտաւէտ դործենք մեր նմանեաց: Դէպի յաւիտենականութիւն մեր ուղևորութիւնը կատարենք այնպիսի մաքուր և անբիծ ճակտիւ, որ մեր գերեզմանին վըրայ իջնեն մի օր առատազեղ Եկեղեցւոյ և մարդկութեան օրհնութիւններն համայն:

Ձեզ մանաւանդ որ կը մտղթէք անկեղծօրէն վախճան հանրային դժբախտութեանց, կ'ըսեմ, քաջ եղէ՛ք, մի՛ վհատիք ի տես համաճարակ ախտից և ապականութեան. ձեր ամենադոյզն ճիգերն իսկ կը գրուին երկնային մատենից մէջ հրեշտակներու ձեռք:

Վատերու սպառնալեաց առջև մի՛ դեղելիք երբեք. ոտնակո՛խ ըրէք ճղճիմ ու փոքրոգի մարդկային անհաճութիւնը. ձեր ազնուաշունչ հայրերու արիւթեամբ փայլեցէ՛ք, ու պիլժ ազանդաւորք—խրատատու չարեաց—պիտի հեռանան ձենէ ամօթապարտ: Ինչ որ ձեզ պակսեցաւ ցարդ, բարոյական քաջութիւն է այն. Իցիւ Երկինք շնորհէր ձեզ զայն ինչպէս շնորհեց Օ'Գոնէշներու, Մոնղալամպէրներու, Նորֆոլքներու և Կարսիա Մորէնօներու, «խրնդրեցեք զՏէր եւ հօգօր եղիցի:» (Մնացորդք, ԺԶ. 11.)

Բաւական ուշիմ էք՝ հասկնալու համար թէ սկզբունքի յաղթանակին մէջ՝ յաղթողը մարդը չէ՛, այլ Եկեղեցին՝ Քրիստոսի, և ճշմարտութեան յաղթանակին մէջ կը փառաւորուի Աստուած միայն. «Եւ խոնարհեսցի ամենայն մարդ, եւ անկցի հպարտութիւն մարդկան, եւ բարձրացի Տէր միայն յաւուր յայնմիկ» (Ես. Բ. 17): Մի՛ հաւատաք անոնց որ զղջումը, յետս կոչումն նուստտութիւն կը համարին. ընդհակառակն յայտ-

նի է թէ ո՛րչափ կը բարձրանայ մարդ երբ կ'ըսէ. «սխալեցայ, ահա կը փութամ դարմանել իմ սխալս»։ Ո՛չ հանճար, ո՛չ գիտութիւն, ո՛չ սրբութիւն իսկ անսխալութեան առանձնաշնորհումն չեն պարգեւեր մեզ։ Ինչ որ կ'անպատուէ զմեզ պատմութեան և Աստուծոյ առջև, մեր սխալը չէ՛, այլ մեր յամառութիւնը. արդարեւ ազգերու իմաստութիւնը վճռած է. «Errare humanum est, perseverare diabolicum. Սխալիլ՝ մարդկային է, յարասեւել սխալման մեջ՝ դիւանիւն»։

Պ. Ս. Ծ.

14 Յուլիս 1914

Վ Ե Ր Զ

ԼՈՒՐՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԿԻՏԵՐՔԷՆ ¹

... Թրէն սապահըն ալաֆրանկա սաաթ 7սինսէ շիրին Նարոլինին գարուսընա կէլմիշ տպանմըտը։ Հալա սաֆ վէ ճէյեիտ, մէմլէքէթին մէնզարէսի տէ լաթիֆ վէ ֆէրիտ օլմաղլա պէրապէր, Նարոլինին ասըլ շիւհրէթինին սէպէպի՝ հազընընտա պուլունան Բօմբէի Սուլթանընըն զիյարէթկեհնը տըր։ Պու սէպէպէ մէպնի, իֆաթէյի վազթ իթմէքսիզլին, չար ագթարը ճիհանըն օ պէօյիւք վէ մուգատտէս զիյարէթկեհնընա տօղրու հօլա բէվան վէ պիր պուչուգ սաաթ չըմէնտըֆէր հօլճուլըղընտան սօնրա, Բօմբէի Սուլթանը միւլճիզաթքեար պատկերինին գարչըսընտա տուա վէ իպատէթիմիզլին թագտիմիլէ քեսուրան օլտուգ։

Բօմբէի քիլիսասը, էֆէնտիմիզին 79 թարիխինտէ Վէսուվ հանար տաղընըն լավալա-

¹ Գեր. Կղեմէս Վ. Աստուրեան, որ Հռոմի ճամբով Լոռու գնաց՝ ներկայ գտնուելու համար հոն գումարուելիք Ս. Հաղորդութեան Համաժողովին, խոստացած էր զրկել թերթիս յօդուածներ՝ երեւելի դէպքերու վրայօք։ Իր անդրանիկ յօդուածը մեծ գոհունակութեամբ կը հրատարակենք, մանաւանդ որ թրքերէն լեզուաւ ըլլալուն, հոս եւ գաւառները ամէն ընթերցողներուն հասկնալի պիտի ըլլայ։ Եւ այս գրաւիչ լրատուութեան աւելի ընդարձակ միջոց ձգելու համար, առ այժմ կը դադրեցնենք միւս թրքերէն յօդուածները։

Ծ. ԽՄԲ.

րը ալթընտա գալմըզ գատիմ Բօմբէի շէհրի խարապալարընըն պիր գըսմը իւզէրինէ պինա իտիլմիշ կիւզէլ, շիրին վէ սէվիմլի պիր քիլիսէ տիր։ Աւագ խորան՝ Բօմբէի Սուլթանընա թախսիա իտիլմիշ օլան միւլճիզաթքեար պատկերին պուլունտըղը խորան տըր։ Պու պատկեր՝ ուխտլարը գապուլ օլընտըլար թարաֆընտան իհտա իտիլմիշ պուլընան էն զիզըյմէթ վէ էնտէր միւլճէվհէրաթլա ատէթա գարանմըզ պիր հալէ կէլմիշ տիր։ Պատկերին իւզէրինէ նատիտէ էլմաս վէ սայիր կիրանպէհա թաշլարտան միւլթէշէքքիլ նիմ տայիրէ շէքլընտէ օն իքի եղլարզլարլա միւլզէյէն պիր սէրթաճ կէրիլմիշ տիր քի շաշասսըյա կէօզ գամաշտըրըր։ Իշպու Աւագ խորանըն եան վէ արգա տիվարլարընտա հէր պիրի իքի, իւշ մէթրօ եիւքսէքլիյինտէ վէ պիր պուչուք մէթրօ գատար էնլիլիքստէ պուլընան մէրմէր թաշլար գօնուլմուշ օլուպ, պու թաշլար իւզէրինտէ, նիյէթլէրի գապուլ օլունմըզ վէ Վալիտէթուլլահտան միւլճիզաթ կէօրմիւշ պուլընան մատտի վէ մանէվի հէր տիւրլիտէրտիլէր թարաֆընտան վէրիլէն, ալթուլ վէ կիւմիւշ եիւրէքլէր, եիւզիւքլէր, պիլէզիքլէր, սաաթլար գօրտօնլար, գօլթուգ տէյնէքլէրի, տիզ պաղլարը, տիլլէր, էլլէր գօլլար վէ սայիր պինլէրճէ կես վօթօլար ասըլը տըրլար։

Միւլճիզաթքեար պատկերին գարչըսընտա միւլթէատտիտ իրի մուլար հէր վազըթ իչին եանմագտա վէ գտսըն իչէրիսինտէ տայիմա պիր գաշ կրօնաւոր վէ մայրապետ իպատէթլէ մէշղուլ օլմագտա տըր։

Զաթէն սաաթ օն պիր պուչուք օլմըշտը իսէ տէ, տահա պատարազլար եէկտիկէրինի միւլթէազըպ տէվամ իթմէքտէ իտի։ Բիլիսանըն իչէրիսի՝ Իթալիանըն միւլթէլիֆ պէլտէլէրինտէն, Յրանսատան, Ինկիլթէրրատան, թա Ամէրիգատան վէ սայիր մէմալիքտէն կէլմիշ ուխտաւորլարլա խընճախընճ տօլու պուլունուլյօրտը։ Պիր թարաֆտան իլլէթինին շիտտէթինտէն գատիտ հալինէ կէլմիշ պիր խասթա, զայիլ օլմագ իւզրէ պուլընան վար գուվվէթիլլէ կէօյլէր Սուլթանընա իլթիճա իտիյօր, օ պիր թարաֆտա, թա-

պիւլլերոտէն զաթիի իւմիտ օլմուշ օլան պիր տէրտլի հազին հապին կէօզ հաշարը տէօ֊ քիւյօր . պէրիտէ կէօզլէրինէ ամա արիզ օլմուշ օլան պիր զավալլը , էօթէտէ նիսա թա֊ յիֆէսինէ մախսուս աղըր խասթալլըզլա մուզտարու պիր գարը , նիհայէթ հազըր պուլուհան պիր ճէմաաթըն հէր սաֆը արասընտա պիր գաշ տէրտլի տիզ իւզէրինէ կէլմիշ , օթուրմուշ վէ հաթթա նիմ հաթմըշ օլարագ իման վէ սըտգ իլէ Ս . Աստուածածինէ չաղըրմագտա վէ հէլէ պիր վալիտէ՝ քէօթրիւմ վէ սէրսէմէնմիշ օլան եիրմի , եիրմի իքի հաշարընտաքի օղլուհըն հանը պաշընտա տուրմուշ մէյուս պիր ֆէրեհատլա հէմ քէնտի աղլամագտա վէ հէմ էվլատը աղլամագտա վէ հէմտէ կէօրէնլէրի աղլաթմագտա իտի :

Սաաթ օն իքիտէ , սօն պիր պատարագ տահա չըգտը , ուխտաւորլարտան փէք չօզլարը խոստովանանք օլուպ իպատէթլէ Ս . Հաղորդութիւնա հաղլաշտըլար վէ պու պատարագը տա կէօրաիւքտէն սօնրա , պիզիմ գաֆլա չըգըպ քիլիսանըն իթթիսալընտաքի զըզ վէ էրքէք չօճուզլարընա մախսուս եէթիմիանէլէրի , մաթպաալը վէ իշպու ճէսիմ միւհսսէսէնին տիկէր գըսմլարընը տա կէզտիքտէն վէ սօն տէֆա օլարագ գաբուտան Բօմբէի Սուլթանընը սէլամլալըպ , մէրհամէթէն ուխտլարընըզը գապուլ իլլէմէսի իշին սըճագ սըճագ կէօզ հաշարըլա թէզարրու վէ նիյազլար էլլէտիքտէն սօնրա Նաբօլլիյէ կէօթիւրէն թրէնէ րաքիպ օլտու :

... Չաթէն ֆիքրիմ Բօմբէիտէ կէօրիւլէն օ միւհիզաթլարըն , ուխտաւորլարըն վէ պուլըլարըն միւթէհասսէն օլտուզլարը սըտգ ու իմանըն թէէսիրիլլէ մէշղուլ պուլընմագտա , վէ գաթօլիք տօղուպ պէօյիւմիւշ օլարագ , գաթօլիք մէզհէպինին պու պէօյիւք թէսէլիլէրինէ նայիլ օլտուզըմ իշին ճէնապը Պարիյէ թէշէքքիւրլէր սուլմագտա իքէն , պիր զարիպ թէսաուիւֆ էսէրի օլմագտան զիյատէ թագտիրին պիր ճիւլէյի մախսուսը օլմագ իւզէրէ , Յուսիսին 27սինաէ , Ս . Պետրոս եօրթուսընըն արէֆէսի կիճէսինտէ Բօմայա միւվաաալէթ էլլէմիշտիմ . Բօմա , Չէզարլարըն , իմբէրաթօրլարըն մագարըր ,

տուհաթը սիյասէթ ու պէլաղաթըն բէք չօզլարընըն վաթանը , հաշմէթ ու սաթվէթի մազիյէնին ճիւլէկեհանը օլմագտան զիյատէ , Յիսուս Գրիստոսըն վէքիլինին րուլի զէմինտէ , բայի թախթը , Ս . Պետրոս վէ Ս . Պօղոս Առաքեալլարըն , Ս . Լուիճի Գօնծակա , Ս . Պէրքմանս , Ս . Կատարինէ Սենացիլէրին մէտֆէնի մուգատտէսի , տահա պու կիւնէ գատար շէհրին ալթընտաքի գաթագօմպլարտա խապը իսթիրահաթը էպէտիյէ իլէ ույուհան հատտազ , հիսապսըզ խոստովանող քրիսթիանլարըն մէլճաը , եիւզ պինլէրճէ մարտիրոսլարըն ալ գանլարըլա ըսլաթմըշ օլտուզլարը միւպարէք թօքրագ օլմասը հասէպիլլէ , տայիմա զիյարէթինէ արզու էլլէտիյիմ , արզու իտիպտէ նայիլ օլմատըղըմ իշին ահ ու զարլար էթտիյիմ օ շէհրի շէհրի իտի :

Յէրտասը կիւն , Յուսիս 28 , Ս . Պետրոս Առաքեալպետին եօրթուսը , բազար կիւնիւլալէսսապահ հէր թարաֆտան գամբանալար Բօմա էհալիսինէ վէ կիճէնին պիր ահ էվէէլ սապահ օլմասընա չար չէշմի հասրէթլէ ինթիզար էլլէյէն պինլէրճէ ուխտաւորլարա տա եօրթուլը թէպշիր իտիյօրլարտը :

Սօգազլարտան սէլ միսալի ինսանլար ագըրօր վէ Ս . Պետրոս քիլիսաաընա տօղուլ իլէրիլէյօրտը : Թրամիլլալար տօլու , արապալար տօլու , գալտըրըմլար տօլու , օթօմօպիլլէր տօլու , պիր գըյամէթ տիր կիտիյօր , Նիհալէթ Ս . Պետրոս մէյտանը կիօրիւնտիւ : 320 մէթրօ թուլընտա օլան պու մէյտան եուսուրթա շէքլինտէ օլուպ , Նէտինճի Ալէքսանտր Բաբանըն հիմնէթիլլէ , տէօրթ սըրա օլմագ իւզրէ 284 ճէսիմ ամուտլար վէ 88 պէօյիւք այազլարլա մուհաթ պուլընմագտա տըր : Պու ամուտլարըն չաթըսը իւզէրինէ 162 Սուրբ արճանլարը տիգիլմիշ տիր վէ մէյտանըն օրթաաընտա զայէթ ճէսիմ պիր ապիտէ բէքզ օլուհմուշ օլուպ , պուլըն իքի թարաֆլարընտա տա 13էր մէթրօ իրթիֆաընտա օլան պիրէր կիւզէլ շատրէվանլար վարտըր քի , պուլըլարըն միւթէմատիյէն ճէրէհան իտէն սուլարընըն թա հավալարա գատար ֆըրլայուպ տա շէմիլլէ շէքլինտէ հէր թա :

րափտան ագմասը զայնթ խօշ պիր մէնդարէ արդ էյլէյօր :

Իշթէ տահա սապահ էրքէնտէն պու վա- սի մէյտան՝ էրքէք, գատրն, չօճուգ, իխ- թիյար, տէլիգանլը, հէրլի, էճնէպի, շէհիր- լի, քէօյլիւ, Շարգլը, Ղարպլը, ասքէր, պաշը պօզուգ, քահանայ, եպիսկոպոս, մայ- րապետ, կրօնաւոր, հէր միլլէթտէն, հէր սօյտան էհալի իլէ տօլմուշ Ս. Պետրոս քի- լիսասընա տօղրու շիթապան օլույօրտը :

Տահա քիլիսայա կիրմէգտէն, 70 մէթրօ արգընտա, 13 մէթրօ տէրինլիյինտէ վէ 20 մէթրօ իրթիֆարնտա պուլընան պիր տէհլիգ- տէն կիլիթօր, Պու տէհլիգլին թալանը կիւ- գէլ նագշարլա միւզէյէն օլուպ, իքի ուճ- լարընտա, սաղտա՝ պէօյիւք Կոստանդիանո- սըն վէ սօլտա տա Շարլըմանեընըն արձան- լարը պուլընմագտա տըր : Բիլիսանըն պէշ գարուսը վար տըր քի սաղտա պուլընան սօն գարու եալընը Թորեկեան սէնէլէրինտէ ա- չըլըր օլան Porta Sancta (մուգաստէս գա- բու) տըր վէ պու գարունըն իւզէրինէ պիր խաշ րէսմի չըզըլմըշ տըր : Էն պէօյիւք եօր- թու կիւնլէրինտէ աչըլըր օլան օրթա գարու տախի օ կիւն քէնսի իքի պէօյիւք թուճ- տան գանատլարըյա աչըլմըշտը : Շէօյլէ քի էհալի տէօրթ գարուտան տա իշէրի կիրի- յօրտը : Պուլընար իլէ պէրապէր պիգ տէ կիր- տիք, վէ Ս. Պետրոսըն գերեզմանը իւզէ- րինտէ հասրէթ իլէ տուալարըմըզը իթաթ, տէն սօնրա, տիւնեանըն պու էն պէօյիւք քիլիսասընը, օ միւհթէշէմ իպասէթիւանէյի, վէլէհ ու հայրէթլէր իշինտէ գիյարէթէ տալ- տըգ : Պու գիյարէթի միւտագըզանէ եաբա- պիլմէք իշին կէրիսինէ կէրի գարույա գա- տար չէքիլտիք : Զաթէն պալատէ թատատ օլուան էհալի վէ ուխտաւորարտան չօգ- լարը տա եա միւհթէրիտէն վէ եախօս հէր մէմլէքէթ ուխտաւորարը պիր օլմուշ վէ եանլարընա պիր տէլիլ ալմըշ օ ուլու քիլի- սայը տօլաշըյօր վէ կէօրտիւքլէրի ֆէվգ էլ աստէ չէյլէրի թարիֆ իթտիլիյօրլարտը : Պուլը- լարա իմիլիսալէն պիգ տէ տէվրէ պաշլատըգ :

Օրթա գաւիթին պէօյիւք գարուսընըն էօ- նիւնտէ բօրֆիր թաշընտա եէքարէ միւտէվ-

վէր պիր թաշ վար տըր քի վագթըյա իմ- բէրաթօրլար պու թաշ իւզէրինտէ մէս օ- լունուլար իմիւշ : Տահա իշէրիտէ սըրասընա կէօրէ պաշգա թաշլար վար տըր քի պուլընա- րըն իւզէրինտէ 187 մէթրօ ուզուէն վէ գօլ- լարըյա պէրապէր 64 մէթրօ էնլի օլան Ս. Պետրոսա նիսպէթէն . տիւնեանըն տիկէր մէշ- հուր քիլիսալարընըն թուլ ու արգը իշարէթ օլուանըշ տըր :

Գուպպէյէ գատար տէօրթ ճէսիմ այագ- լար իւզէրինէ քէմէրլէր կէրիլմիշ տիր քի իշպու զայնթ վէնկին նագշլար իլէ միւզէյ- յէն օլան այագլար, քիլիսանըն պէշէք շէք- լինտէքի գանթարասընըն թալանընըն վէ քէմէրինին թագսիմաթընը թէշքիլ իտէրլէր : Տիրէք պաշլարըյա քէմէր արալըզլարը արա- սընտաքի պօշ եէրլէրէ կրօնաւոր թարիգաթ- լարը միւհսսիյէրինին արձանլարը գօնու- մուշ տըր : Օրթա գաւիթին իլք իքի այագ- լարը էօնիւնտէ զայնթ իրի պիրէր գըյմէթ- տար մէրմէրտէն մամուլ օրնաճ ջուր գապ- լարը վար տըր : վէ տէօրտիւնճիւ այագլար- տան սաղ թարաֆտաքիլին էօնիւնտէ տէ Ս. Պետրոսըն թուճտան եաբըլմըշ վէ պէյազ մէրմէր քիւրսիտէ օթուրմուշ պիր արձանը պուլուճնույօր քի պու կիւն եօրթուսը օլմագ միւնասիպէթիլէ, էն աղըր պիր թագըմ կի- յինտիլիլմիշտի : Պու արձանըն սաղ այաղը տիւնտարան թարաֆընտան էօրիւլէ էօրիւլէ ատէթա աշընմըշ տըր : Արգա արգայա տի- գիլմիշ օլան եիւզլէրճէ քիշի սըրասընա պիգ տէ տիգիլէրէք, նէվպէթիմիգ կէտիլինտէ օ միւպարէք այաղը էօրմէք շէրէֆ ու սաա- տէթինէ նայիլ օլտուգ :

Բիլիսանըն գուպպէսի հէյպէթլի տէօրթ այագլար իւզէրինէ օթուրթտըրըլմըշ տըր : Թապանտան թա գուպպէնին խաշընա գա- տար 139 մէթրօ վէ եալընըզ գուպպէնին գուլթըր 40 մէթրօ տըր : Գուպպէ այագլա- րընըն քիւշէլէրինտէ վէ պէշէր մէթրօ պօյըն- տա մօզայիքտէն տէօրթ Աւետարանիչլէրին րէսմի պուլընմագտա տըր վէ Ս. Ղուկասըն էլինտէ թուլթտըլը գալէմ իքի մէթրօ եիւք- տէքիլինաէ ալթուն եազըլարլա Աւետարա- նըն շու իպարէլէրի եազըլմըշ տըր : «Սհն

գայա սըն վե պու գայա իւզեքինե Գիլիսամբ պինա իօհնէյիմ, վե կեօյլեք բախեաճլըղընըն անախարարընը սանա վեհեհէյիմ» :

Գուպպէնին իշէրիսինտէ, իւսթ իւսթէ տէօրթ սըրա մօզայիք րէսմէրլէ էֆէնտիւի- զին, Ս. Աստուածածինին վէ օն իքի Առա- քեալարըն րէսմի թէրսիմ խիլմիշ օլուպ էն եօզարընտա տա Հայր Աստուածըն միւքէմ- մէլ պիր մօզայիք պատկերի պուլընմագտա տըր: Գուպպէնին տըր թարաֆտան իւս- թիւնտէ պուլընտն վէ գըղըլ էլմիմ թապիր օլուան թօրուն իշէրիսի րահաթճա 16 քի- շի իսթիեապ իտէպիլիօր:

Գուպպէնին թամմ ալթընտա, 31 մէթրօ եիւքոէքլիյինտէ վէ թուճտան սայէպան իլէ գաբալը վէ միւքէմմէլ նագչարա միւզէյյէն տէօրթ տիրէքլէր իւզէրինէ պինա խիլմիշ օլան Տապանակ պուլընմագտա տըր: Իշթէ պուրասը Գիլիսանըն Աւագ խորանը օլուպ, պէօյիւք եօրթու կիւնլէրինտէ պիր եալընըզ Բաբա հազրէթլէրի պատարագ թագտիս ի- տէր իմիշ: Հալ պու քի օ կիւն պիր լութֆը մախսուս օլմագ իւզրէ, Բաբա հազրէթլէրի- նին էմրի վէ միւսաատէսիյլէ սասթ օն պիր- տէ Գարաֆինալ Մէրի տէլ Վալ պատարագ սէօլլէյէճէքտի: Պու խորան թամմ Պետրոս Առաքեալըն գերեզմանը իւզէրինէ պինա ի- տիլմիշ տիր: Վկայաւան թապիր օլուան եէրին էթրաֆընտա հէր վագըթ իշուն 89 գանտիլ եանմագտա տըր: Իքի թուճտան գաբուլարտան պու վկայաւանա էնիլիր վէ օրատա Եէտինճի Պիոս Բաբանըն տիգ իւզէ- րինէ կէլմիշ տուա խիյօր օլան մէրմէր ար- ճանը կէօրիւլիւր: Էհալիյէ տէ պուրայա ին- մէյէ սուրէթի մախսուստէ միւսաատէ իտի- լիյօրսա տա ումուլիյէթլէ վկայաւանըն էթ- րաֆընա չէքիլմիշ օլան բարմագլըզար գար- չըսընտա հէր քէս տիգ չէօքիւպ տուա իթ- մէքտէ տիր:

Գուպպէնին ալթը կէչիլտիյի կիպի, գար- չըտա քիլիսանըն ինթիհասընտա, Պետրոս Առաքեալըն Cathedra Petri տէնիլէն մէչհուր Եպիսկոպոսական Գիւրսիսի կէօրիւլիւր: Պու- նըն սաղընտա սէքիլիյին Ուրբանօսըն գե- րեզմանը, սօլուտա տա իւշիւնճիւ Պօղոսըն

գերեզմանը վար տըր: Եօզարըտա Բաբանըն ճէմաաթա օրհնութիւն վէրիյօր պիր արձանը օլտուղը կիպի, տշաղըտա տախի, սաղտա Ֆէրասէթ, սօլտա տա Ատալէթ հէյքէլլէրի տիվան տուրմը տըրլար:

Գիլիսէնին օրթա գաւիթի պու սուրէթլէ կէօրիւլտիւքտէն սօնրա, թէքրար գաբուլա տէօնիլիւպ տէ պուլըն սաղ վէ սօլ արա- լըզարը եանի խորանլարըն պուլընտըղը թա- րաֆլար թէմաշա խիլլէճէք օլուրսա, կէօ- րիւլիւր քի պիրինճի խորանտա Միքէլ Ան- ժըն կէնճիլիյինտէ եաբմը պիր էսէրի, եանի Սուրբ Աստուածածինին էվլատը Յիսուսըն էօլմիւշ թէնինի տիգլէրի իւզէրինէ ալտըղը միւշահատէ օլուներ: Եան քէմէրլէրին ալ- թընտա իսէ, սաղտա Օն իքինճի Լէօնըն ա- պիտէսի, սօլտա տա սօնրատան գաթօլիք օլմուշ օլան Շուէտ սուլթանը Բրիսթինին թուճտան սուրէթի վար տըր: Իքինճի խո- րան Ս. Սեբաստիանօսըն նահատակութիւ- նընը իրայէ իտէր պէօյիւք պիր մօզայիք պատկեր տիր: Եան քէմէրլէրին ալթընտա Օն իքինճի Խննովկէնտիոս իլէ Մաթիլտ գօն- թէսին մէզարլարը վար տըր: Իւշիւնճիւ խո- րան Սրբութիւնըն պուլընտըղը խորան տըր քի էօնիւնէ պիր տէմիր բարմագլըզ չէքիլմիշ տիր: Պուլըն սաղընտա 1484տէ եաբըլմըջ օ- լան տէօրտիւնճիւ Սիքստոսըն նատիտէ պիր ապիտէսի մէվճուտ տըր: Եան քէմէրլէրին ալթընտա, սաղտա, Տոմարը իսլահ էյլէյէն Օն իւշիւնճիւ Գրիգորըն մէզարը, սօլտա իսէ Օն տէօրտիւնճիւ Գրիգորըն սատէճէ մէրմէր- տէն մամուլ թապուլթը վար տըր: Պուլըն թամ գարչըսընտա Ս. Հերոնիմոսըն Հաղոր- գութիւն վէրտիյինի իրայէ իտէն մէչհուր պիր խորան վար տըր քի 400000 Ֆրանքլա մէյտանա կէլմիշ տիր տէնիլիյօր: Պու խո- րանըն սաղընտա Օն ալթընճը Գրիգորըն մէ- զարը, ալթընտա Բրիսթիանլըղըն ինթիշա- րընը կէօթէրէն գապսրթմա մէչհուր պիր մէրմէր, իւսթիւնտէ տէ էսկի Ս. Պետրոս քիլիսէսինտէն գալմա Ս. Աստուածածինին պիր պատկերի վէ պու պատկերին թաթլըն- տա տախի Ս. Գրիգոր Նազիանզացինին մէտ- ֆէնի պուլընմագտա տըր: Եան քէմէրլէրին

ալթրնտա, սսղտա, Ոն տէօրտիւնճիւ Բե-
նեղիկոսսըն մէզարը, սօլտա իսէ Ս. Բար-
սեղին պատարազընը իրայէ իտէր զիզըյմէթ
մօզայիք պիր պատկեր վար տըր:

(Մապասի վար)

ՀԻՆ ՎԱԽԵՐԱԹՈՒՂԹԵՐ

Օ Ր Ա Պ Ի Ր

ՄԵԾ ՀԱԼԱԾԱՆՔԻՆ

ՈՐ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԵՒԹ ԻԷՄ

(1827 — 1830)

Բազար իրքեսի կիւնիւ 6. — Սէպահլէին
էրքէն քապազլար չարչընըն խան քաթուլա-
րընը մուհասէրէ էթտիլէր վէ իշէրիւ կիրէնի
պրաքմատըլար տըչարը չըքսըն, վէ էլլէրին-
տէ պիրէր քէհատ, օլ իսիմլէրի օքուլուպ
պիրէր պիրէր թուլտուլար օնլարը. կիճէ՝
Պիլէզիկիճի օղլու Պօղոս աղայը. Խօրասանը
օղլու Յովհաննէսի, Հաճի Կարապետ օղլու
Յուսէփի, Ըրահաճը Պօղոսը, Աղա Համամը
Արդար տէնիլէն Բուլումմու Ակօբու, Բա-
թըրըն օղլու Պաղտասարը, Տիպանը Անտօ-
նու, Փարլատի Բիրքոր իլէ քարտաչը Ակօ-
բոսու, Չէմպէրէկիճի օղլու Պետրոս իլէ Յօլ-
հաննէսի, Բէօլէ օղլու Թէրզի Ըստէփանը,
Մըսըրլեան Հանըմ օղլու տամատը Պիլքիմէ-
ճի Բիրքօրու, Բունտաքըն օղլու Յուսէփի,
Թօքատը Օհանը, Սաաթըն Կիւրճի Ճօրճիի,
Հիսարըր Սէօրէօրէ օղլու Սաաթըն Արթինի,
Փափազեան Պէզազ Դուկաս օղլու Եէկէն
Յուսէփի, Տէլի Արթին օղլու Սիմքէշ Սէօ-
րէօփէի, Սալքըմ Սէօրէօրէ օղլու Մաղա-
զանը Մանուկու, Ճիվմէճի Արթինի, Նար-
կիլէճի Բիրքօր Տամատը Բալիաքըն Օհան-
նէսի, Թընկըր ուչաղը Արթինի: Իշտէ պուն-
լարըն ճիւղէսիսի միւքսիւր աղայա էնտիր-
տիլէր, լաքին Եէկէն Ուսէփ Չարքհանէ թա-
րաֆընտա ալըքօտուլար, զիրա Թընկըրլա-
րըն Կաղընըսի իտի, հիսապ վէրմէյէ մէճ-
պուր իտի:

Սալը կիւն 7. — Պիլէզիկիճի օղլու Պօղոս
աղայը, Խօրասանը օղլու Օհաննէսի վէ Բէօ-
լէ օղլու Թէրզի Ըստէփանը Վօյվաթա սիւ-
տիւլէր, Բունտաքըն օղլու Յուսէփի, Բահտ-
նը Պօղոսու վէ Հաճի Կարապետ օղլու Յու-
սէփի թիւրէյէ, Բաթըրըն օղլու Պաղտասարը
վէ Սաաթըն Ճօրճիի Բալայա, Աղա Համամ-
ը Արդար Ակօբու վէ Հիսարըր օղլու Արթի-
նի Թօքալըյա, Տիպանը Անտօնու Չանկը-
րըյա, Տէլի Արթին օղլու Սիմքէշ Սէօրէօփէի
վէ Թօքաթըն Օհանը, Չէմպէրէկիճի
օղլու Պէտրոս իլէ Յօհաննէսի Նիյոնէյէ,
Փարլատի Բիրքօր իլէ Ակօբոսու, Բալաքըն
Օհաննէսի վէ Ճիվմէճի Արթինի Բարաճէօ-
րէնէ, Մըսըրըր օղլու Բիրքօրու վէ Մաղա-
զանը Մանուկու Թարաքըյա, Թընկըր ու-
չաղը Արթինի Մանիսայա:

Պու կիւն Չուհանը հանընտա Մէրամէթ-
ճի օղլու Յուսէփին օտասընտա 20 քիշի քը-
տալ Թօփլանտըլար Չամիշ օղլու Յուսէփի,
Ամիրանըն էվլատը Պօղոս, Խամսի օղլու Պօ-
ղոս, Յուսան օղլու Անտօն, Ապտուլլահան
Ինճիճի Բէվորք, Յովհաննէս վէ Բիրքօր 3
քարտաչլար, Պօղուճու Սէօրէօրէ օղլու Խա-
չատուր Մարքարեան, Պապա Թաքուր Բա-
թըրըն օղլու Սէօրէօրէ, վէ քարտաչը Կա-
րապետ, Պէզազ Կիւլմէզ օղլու Օվհաննէս,
Օրթաքէօյլիւ Հէքիմ օղլու Բիրքօր, Պէշիկ-
թաչը Վիշէն օղլու Օվհաննէս, Բազանը
օղլու Բիրքօր Ապտուլլահան Սիմքէշ Հիւր-
միւզ Եաթուտեան, Եալտըզըն Անտօն վէ
Սամաթիալը Բուլումմու Սիրուն, պու ատէմ
Էրմէնի թայֆէսիտէն իտի, լաքին Բուլումմու-
ճու էսնաֆըն միւթէպէրի օլտուղու իշին,
պէրապէր ալտըլար մէլվէրէթ իթտիլէր,
Փաթրիէ չըքմաղա վէ մէրամընը աղանամա-
ղա պու պապաթ Սիրուն էսնաթ օլուպ
հէփսի պիրտէն փաթրիկհանէյէ էնտիլէր վէ-
քիլ օտասընա կիրիպ սիւալ իթտիլէր. Հայր
Սուրը նէրտէ տիր. վէքիլ պիր ատամ քա-
թըր պունլար իլէ կէօստիւրտիւ ֓աթրիին
օլտուղու մահալի, իշէրի կիրտիլէր Բաթրիին
Աչընը ալըպ օթուրտուլար ֓աթրիք տէ պիր
սէօհպէթ աչտը մուհապէթ իւզէրիլէ, վէ
պիթրիմիլնտէ սօրտու նէ տիր իստէսիլիլը:

օղուլլար, նէ՝ տէի կէլտինիզ, Օնլար տա ճէ-
վապ իտտիլէր. Հայր Սուրբ, չօքտան արգիւ-
լէրիտիք պուրայա կէլմէյի վէ սիզ իյէ սէօհ-
պէթ էտիպ ֆիքրիմիզի հազրէթինէ աղնաթ-
մաք. լաքին պու կիւն 5—10 քիշի պիր եէ-
րէ կէլիպ սէօզ իթտիք կիտէլիմ լաքըրալ
իտէլիմ, պիրտէ էրթէ կիւնիւ իշիմիզտէն
պիր թաքըմ սիւրիւլիւեօր, հատտա պիրի Հա-
ճի Կարապետ օղու Յունէփ իտի. պունտան
մատաւ ժամա կիտէն վէ կիթմէյէնտէ սիւ-
րիւլեօր. Փաթրիք ճէվապ վէրտի. ժամայ
կիտէն սիւրիւլտիւ, չիւնքի ծնլարըն ֆէր-
մանը իլէրի եաքըլմիշտը. պէրիքիլէր տէտի-
լէր. էօյլէ իսէ պիզէ 5 ծն կիւն բուխսաթ
վէր արամըզտա սէօհպէթ էտէլիմ ծնտան
սօնդրա կէօր ճէնապին արամըզտան կէլէն-
լէրի. Փաթրիք տէտի. Պուրայա կէլմէյէ հա-
ճէթ օլմասըն. ժամ վար օրայա կիթսինլէր.
Պու սէօզլէրէ քարլըրք Բուլոմճու Սիրուն
պաշլատը տէմէյէ, ֆէրմանըն մէֆհուճու պու
տուր հէրքէս ժամայ կիտիպ խօստովանանք
օլմալը. Փաթրիք ազարլատը Սիրունու, սէն
սուս տէյի. Օ արատա իշլէրինտէն պիրի
Յունան օղու Անտօն Փաթրիէ եանաշըպ
քուլաղընտան սէօյլէտի. Հայր Սուրբ՝ հրա-
ւէր սիրոյ միւճիպի նճէմի ժամայ կէլէճէյիզ.
նէ տէրսին. Անիտէ Փաթրիին պէնզի չայը-
նըպ վէ ճանը սըքըլարաք տէտի. վար եէ-
րինէ օթուր, նէ սէն պանա պու լաքըրալը
տէմիշ օլ նէ՝ պէն իշիթմիշ օլայըմ. Օ արա-
տա Բուլոմճու Սիրուն տէֆա սէօյլէշտի
ֆէրմանըն մէֆհուճու պու, Փաթրիէ միւթիւ
օլմալընըզ վէ ժամայ վարըպ խօստովա-
նանք օլմալը. Հէման Փաթրիք Սիրունու Ա-
զարլայըպ տըշարը քօվտու. Սիրուն տըշարը
չըքմաքտա, իքի քիշի տահա պիրի Եալ-
տըզճը Անտօն, օ պիրի Բաթըրճը օղու Սէօ-
րէօրէ պէրապէր չըքտըլար չիւն Յունանեա-
նըն Բաթրիէ տէտիի սէօհպէթտէն իրքիլմիշ-
լէրտի պիզ հրաւէր սիրոյ թանըմայըզ տէի.
Տէֆա Բաթրիք սիւտլ իտէր, իշինիզտէն
ժամայ կէլէն վաճ մը, ծնլար հայըր տէտի-
լէր. Փաթրիք տէր. իլքին կիրին ժամայ վէ
կէօրիւն, զիտտէ վէ էքսիք չէյ վար մը, է-
կէր վար ըսա սէօյլէյին քալտըրայըմ. Լու-

սաւորիշ թաւանութիւնը թուլթուշ կիտէ-
յօրուզ, սիզ ծնու քապուլ իթմիշմիսիիզ,
էնճամ պահպանիշ սէօյլէիպ ճէմաաթը կէօն-
տէրմէտէ տէֆա էլլէնին տէտի. ֆիքրիմէ
պիր չէյ տիւշաիւ սիզէ նաքլ իտէլիմ. բուճ
վաքաասընտա՝ Մարըվանտա արաջնորդ
պուլունտուճ, կիւնին պիրինտէ Շէֆքէթիւ
էֆէնտիմիզտէն ֆէրման կէլտի Բուճար
հաքընսու օքուճաղա. աշտըմ պաքտըմ
բէք ֆէնա չէյ օլաճաք օքույաճաք օլսամ.
էկէր օքուճասամ, ֆէրման տըր. նիճէ օքու-
յայըմ տէի տիւշիւնաիւլիւմտէ էնճամ չըք-
տըմ օքուտուճ. օ արատա՝ ֆիքրիմէ պու
չէյ կէլտի. նէ՝ տիր տէրսէնիզ՝ տիյնէին,
ծնլարըն ճիւմէսինէ ըսմարլատըմ. օլմայա
պու լազըրտըլարը տիշարըտա իտէսինիզ.
անճա իշինիզտէ թամ ազըլտա քիմ իսէ, ծնա
բուխսաթ վէրիլմիշ տիր պու սէօհպէթլէրի
իթմէյէ. Շիմտի տէ քէզա իշինիզտէ թամա-
զըլտա քիմ իսէ օ էթսին տըշարտա պու լա-
զըրտըլարը, տէտիիմի աղնարսընըզ մէֆհուճու
շու օլաճազ, եանի էրմէնի միլլէթին չափիլը-
նը վէ սէօզ աղնամաղլարը չօք օլտուղուն-
տան պէն տէ ծնլարտան քօքաթըմ. Պունու
տիյնէյիպ հէր քէս տաղըլտը պիրէր եանա,
վէ օ կիւնտէն սօնրա չօք քիշի պաշլատը
ժամայ կիթմէյէ պու մէճլիստէն տօլայը. Ահ
նէ ֆէնա իպրէթ օլտու պու մէճլիս. զիրա
չօք էվլէրտէ գալկա պաշլատը. էրքէի գա-
րըլը իլէ էվլատլէրի իլէ խըրըշ իտէր իտի
ժամա կիտին տէի. աքրապա սընարը իլէ.
տօստ տօստու իլէ դալկա, կիւրիլթիւ, քիւ-
ֆիւր կիւնահ տիլտէ չօք. պազըսը էվլատընը
խամաղլատը խոստովանանք օլմայօր տէի. քէ-
զա հատէս լիսան քիմ սէօզ սէօյլէյօր տէի
պու ազըլընըզտա չօղու հայլարըն քիշիշտիր-
մէլէրինտէն օլուրտու. էվլատլարընըզը աճ
սազլարըն, չէօյլէ էտին, պէօյլէ էտին տէի
նասիհաթ իտէրէք. քէզա գարըլարընա թիւր-
լիւ չէյ. պիր թաքըլարա տա մահիէ պաղ-
լանմըշտը չաշուտուք իթմէյէ, չէօյլէ քի
ֆրէնիկ քիլիսէլէրինէ վարըպ, վէ մէճլիպէր-
տէ պուլունուկ, հէր նէ լաքըրալ օլուրսայ-
տը. էթթէ կիւնիւ վարըպ պիրինի 10 էտիպ
Բաթրիէ խապէր վէրիլլէրտի. ծնլար տա

կիւն արասը քալորըրըրարտը էօլէսինի սիւր-
կիւնէ եօլլարպ. պունա մէնէնտ ուլկուն-
սուղ իշլէր էքսիք օլմարպ նիչէ ճանլար եա-
նըպ կիտէրտի:

(Շարունակելի)

1 6 փետր.— Առտուանց կանուխ շուկայի խա-
ներու դուռները խափասները մուսաէրէ ըրին, ձեռ-
ուընին մէյ մէկ բուսուլայով այս մարդիկը վերու-
ցին տարին Միւշիւր աղա քանըր Պիւզգիկէի օղլու
Պողոսը, խորասանձի օղլու Յովհաննէսը, հաճի կա-
րապետ օղլու Յուսէփը, Ռահմի Պողոսը, Արթար Յա-
կոբը, խաթըրձի օղլու Պաղտասարը, Տիպաձի օղ-
լու Անտոնը, Բարլատի Գրիգորը եւ Ակոբը, Ձէմ-
պէրէկէի օղլու Պետրոսը եւ Յովհաննէսը, Մօտամ-
սի Ստէփանը, Մըսըրը օղլու Գրիգորը, խունտախձի
օղլու Յուսէփը, տէլի Գարուսթիւն օղլու Սըրմաքէշ
Սերովըն, Մաղապաձի Մանուկը, ճիզմէձի Գարու-
թիւնը, խաղախձի Յովհաննէսը, Եէկէն Յուսէփը,
բայց Եէկէն Յուսէփը խափասը չի գտած իմացածին
պէս կ'երթայ էսաթ էֆ.ին որ այն ժամանակը
մուխաթայ նազրի էր, եւ Եէկէն Յուսէփն ալ թըն-
կըր Յուսէփին գրափորը ըլլալով անոր գործքերը կը
տեսնար, ոտքը փատտուելով հասկցուց որ զինքը
կը ընտուէ կոր խափասը, էֆ.ին ըսաւ մի վախար,
յետոյ կանչեց իր խաբու չուխտարը ըսաւ՝ տա՛ր
այս մարդս դուռը քեահեա պէյին եւ սապէս սա-
պէս իմ կողմանէս բարեւ ըրէ, պէտք է այս մարդս
գործքի համար անուըն աւրեն տէֆտէրէն, գնա-
ցին դուռը քեահեա պէյին խաբու չուխտարը
հասկցուց բէք աղէկ ըսին թող տուին, անկից վերջն
ալ մարդ կարող չեղաւ բան ըսելու, եւ այս էսաթ-
էֆ. ըսածս առաջ Հայոց հետ խորհուրդի մէջ էր
յետոյ նայեցաւ քի Հայոց ըրածը սաթ նեփսանիէ-
թէն իպարէթ է, քերանը դարձուց ըսելով շատ վը-
նաս եղաւ կաթօլիկներուն որ ըրին Հայք, բայց
Աստուած ողորմած է, ետքը լաւ կ'ըլլայ, նայէ
այլազգին սրտին ու մտքին փոփոխութիւնը որ շու-
տով կը փոխուի, եւ առջի ըրածին ալ մեր քով
բիւշման կ'ըլլայ:

2 7 փետր. Տիպաձը օղլու Անտոնը՝ Չանկըրը, Թո-
գաթը Օհան սրմաքէշ Սերովըն Չօրուն, Պիւզգիկէի
օղլու Պողոս, խորասանձի օղլու Յովհաննէսը, Մօ-
տամսի Թերզի Ստեփանը՝ Պօյլաք. խունտախձի օղ-
լու Յուսէփը, Ռահմի օղլու Պողոսը, եւ հաճի Կա-
րապետ օղլու Յուսէփը՝ Բիրե, խաթըրձը օղլու Պաղ-
տասարը եւ սաաթձի ձօրձի՝ Գուլլայ, Արթար Ակո-
բը եւ Հիսարի օղլու Գարուսթիւնը, Բեվոբը՝ Թօ-
պալը, Ձէնպէրէքձի օղլու Պետրոսը եւ Օհաննէսը՝
Նիյոհ, Բարլատի Գրիգորը եւ եղբայրը Ակոբը, խա-
բախձի Օհաննէսը եւ ճիզմէձի Գարուսթիւնը՝ Բարա-
ձԿօրեհ, Մըսըրը օղլու Գրիգորը եւ Մաղապաձի Մա-
նուկը՝ Թարաֆը աքսորեցին զայս մարդիկը:

Ուղղափառք այս միջոցին մէջ Պատրիարքարանը
թէսքէրէ առնելու համար կ'երթային գրիթէ Պէյ
Օղլու եւ Հալաթիա աղքատէն ի զատ մարդ չի մը-
նաց, մացսղն ալ Պէյ օղլու է, ամէն օր Պատրիար-
քարանի կողմանէ ժամկոց մը վօյվօտայի եասախ-
ճիով միշտ կը քալէին տուն տուն ըսելով թէ Թա-
գաւորական հրաման է թեզով ելէք, մարդ պիտի
չի մնայ հոս տեղւանքը, չէ նէ լաթերնիդ դուրս
կը ձգենք եւ ամէն օր այն վօյվօտայի մարդուն
մէկ մէկ տասվերկուքոց կու տան եղեր որ պարա-
պար քալէ տէյի, յետոյ աղքատներէն չին ելլար
կոր տէյի շատին լաթերը զօրով սօխախը ձգել
տուին, շատին կնիկը աղջիկը Պատրիարքարանը
տարին թէ մուխաթ ելլաք պիտոր. հիւլոսա շատ
բեզալէթ բաներ եղաւ, այն գէշ խօսքերն ալ քե-
զի ճապայ, եւ ով որ թէսքէրէ առնելու կ'երթար
նէ Պատրիարքարանը իւր ֆամիլիային անուները
յատուկ յատուկ կը գրէին եւ կը հարցնէին մա-
րապետ կա՞յ մի, տարեք մեծ աղջիկ ըլլար նէ
կ'ըսէին աշխարհ մտնայի պիտ'որ. կ'ուզէին հաս-
կնալ թէ մարապետոյ՝ է մի. աս բանս սօնդա
հասկցուեցաւ. այս ձեռով թէսքէրէ կու տային:

Այս միջոցին Հայք գրեթէ միշտ իրենք իրենց
Պատրիարքարանը խորհուրդ կ'ընէին, տէրութեան
խորհուրդի պէս միշտ սատանութիւն կը մտա-
ծէին:

Յանկարծ տէրութեան քեահեա պէյը որ ա-
նունը իւլիւսի Ահմէտ էֆ. էր, փոխուեցաւ, քիչ
միջոց անցաւ, էվլէր նազրի ըրաւ տէրութիւնը աս
մարդս, յետոյ Թագաւորական հրամանաւ սկսան
Պէյ Օղլուի, Հալաթիայի, Պօղազ իշիկի եղած կա-
թօլիկի տուները մէզաթի քաշել եւ մէկ դիէն ծախ-
ուիլ, հարուրին քսան տալով, ըսել է հարուրին
սէքսէն պակաս գին տալով. ծախուիլ ու սպակ տալ.
առած ստակէդ ալ հարուրին երկու եւն. թէլլալիյէ
կ'առնէին. Պատրիարքին կողմանէն երկու տէրտէր
նազըրին խօսախը նստեցան, ամէն տանց թէֆտէրը
ասոնց քով էր կը նայէին որ եաղնշուսթիւն չըլլայ.
եւ ստակ առնողէն ասոնք ալ պախշիշ կ'առնէին
եւ մէյ մէկ քիչ ալ նազրին էթվալէններուն կու
տային, կրնամ ըսել հարուրէն երկու ալ ասանկ
կ'երթար եւ միշտ բերանին աս խօսքն էր՝ Թա-
գաւորական հրաման է. կրնամ ըսել Թագաւորը
ամէն բանը չիյտէ, բայց ինչ շահ:

Հայք շատ կաթօլիկի կ'ըսէին, գացէք Պատ-
րիարքին հնազանդ եղիք խոստովանեցէք տուներ-
նիդ կ'ազատենք, շատ մարդ այս միտքով գնաց
Հայոց կողմը, բայց կարող չեղան ազատելու. քա-
նի մը մարդոց տուներ ազատեցաւ, Պէզեհան Թա-
րուսթիւն միւսթալիխ ըլլալով, եւ ասոնք ալ ինչպէս
պէտք էր նէ Հայոց կողմը անցան:

ԵՐԹՆԵԱԿ ՔՐԻՍՏՈՆԵԻ

ՀՈԳԵՒՈՐ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

„ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ" ԳՐԲԷՆ

ԳԻՐԻ Ա. — ԳԼ. Ի.Բ. — Մարգկային բժառանգութիւնը
խոհրդածելու վրայ (Շար.)

Շատ անմիտներ ու սկսումներ կ'ըսեն. Տե՛ս, որքան քաղցկեցիկ է սա մարդը, ո՛րչափ հարուստ, ո՛րչափ մեծ, ո՛րչափ կարող ու փառաւորեալ:

Սակայն դարձն'ը աշխարհի երկնաւոր քաղցկեցիկ, ու պիտի տեսնես որ այս ամեն ժամանակաւորներն ոչինչ, եւ նաեւ կարի անսոյց են եւ ցարկայի. որովհետեւ զանոնք սոսցողն ազատ չէ երբեք հոգի ու վախ:

Մարդու երանկութիւնը չէ՝ առաջապես ունեւնայ ժամանակաւոր քաները, այլ յափառութիւնը կը բաւէ իրեն:

Սուգիւ թշուառութիւն է սարկը երկրի վրայ:

Ո՛րչափ առաւել մարդն ուզէ հոգեւոր ըլլալ, այնչափ ներկայ կեանքն աւելի կը դառնանայ իրեն, որովհետեւ շատ եւս կը գնայ եւ պայծառագոյն եւս կը տեսնէ մարդկային ապականութեան քրտնախնկները:

Վասն զի՝ ունեց, իմեց, հսկեց, իմանայ, հանգիստ, աշխատի եւ բնութեան ուրիշ պիտոյից ենթակուելի, յիշաւի մեծ թշուառութիւն է եւ օտաւապանք՝ ջերմեւունք մարդու, որ յօժարակամ կը փափաքէ գերել եւ ազատ ըլլալ անկէ մեղի:

Օ. ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԱՌՈՂԱՅԻ

Իգնատիոս Բարիկ հասաւ 4328ին, փետրուարի սկիզբները, եւ ընկերեցաւ Մոնթէկիւի դպրոցին մէջ ուր քիչ մը ատեն նորէն զբաղեցաւ նախնական ուսման քննարկով եւ ապա գնաց Սէնթ-Պարայ դպրոցը իմաստասիրութիւն սորվելու համար: Այս միջոցին աղքատութենէ շատ տառապեցաւ եւ ստիպուեցաւ մերթմուտայ, մերթ Սէն-Ժաք անկեղանոցին մէջ աղքատներուն հետ կերակուր ուտել, մերթ Ֆրանսա եւ Անգլիա երթալ այն տեղերը գտնուող Սպանիացի վաճառականներէն ոգործութիւն առնելու համար: Բայց շատ աւելի ներգութիւն կրեց այլ եւ այլ հալածանքներէ որ իրեն դէմ յարուցուեցան՝ դարձի բերած շատ մը երիտասարդներու համար: Սակայն աստուածային նախախնամութիւնը՝ փառաւոր կերպով ազատեց նոյն ամենէն իգնատիոսը, որ մեծ յաջողութեամբ ստացաւ իմաստասիրութեան վկայականը: Ետեւ աստուածաբանութիւն սորվեցաւ Սուրբ-Թովմասի դպրոցին մէջ, եւ հոն ստացաւ այն լայնորէ զորոնք ապա սփռեց իր իմաստալից եւ կորովալիք քաղցրութեան եւ յորգորակներուն մէջ:

Տակաւ առ տակաւ կը հասնէր այն ժամանակը ուր Աստուած որչա՛տ էր տալ իր՝ Եկեղեցւոյն, Իգնատիոսի միջոցաւ, Յիսուսեան Ընկերութիւնը: Ուստի նախ եւ առաջ վեց ընտիր երիտասարդներու փափաք ազդեց իգնատիոսի միանալու՝ ընկերով փրկութեան համար անգագար աշխատելու համար: Այս խումբին առաջինը եղաւ Բիէն Լըֆէվըր՝ Սաւոյայի Վիլարէ գիւղէն, երկրորդը՝ ազնուատոհմ Ֆրանսուա-Քասալէ՝ Նաւարրայի Թագաւորութիւնէն, երրորդը՝ Ժաք Լայնէց, չորրորդը՝ Ալֆոնս Սալմըրան, հինգերորդը՝ Նիքոլայ Ալֆոնս, վեցերորդը՝ Սիմոն Ռոսարիկուէց: Ասանք, ամենքն ալ, շատ երեւելի եղան յետոյ իրենց վարդապետութեամբ, սրբութեամբ եւ եկեղեցւոյ ժառանգած մեծ ծառայութիւններով: 4334ին, Ս. Կոլմին Վերափոխման օրը եօթը միասին հաւաքուեցան Ս. Բենեդիկտոսի կարգին Մոնմարգաի վանքին եկեղեցւոյն մէջ, Բարիկի մօտ, ուր խոստովանելէ աւ հաղորդուելէ յետոյ, բարձր ձայնով ուխտեցին իրենց որչա՛տ ատենին ուղեւորութիւն մը ընել դէպի Երուսաղէմ՝ Արեւելքի անհաւաններուն գարձին համար, թողալ ինչ որ ունին, բացի նաւարկութեան համար կարեւոր եղածէն. եւ, եթէ այս ուղեւորութիւնը կարելի չըլլայ կտաւրել կամ իրենց Արեւելք Գնալու Թոյլտուութիւն չըլլայ, երթալ Յիսուսի փոխանորդին ոտքը ինչպէ՛ս, որպէսզի՝ Ն. Սրբութիւնը՝ Եկեղեցւոյ ծառայութեան եւ հոգիներու փրկութեան համար պատշաճ տրամագրէ իրենց մասին:

Այս ատենէն սկսեալ իգնատիոս ամէն կերպով ջանացաւ պահելու իր ընկերներուն եռանդը եւ փոխադարձ միութիւնը, մինչեւ աստուածաբանութեան ընթացքին աւարտումը եւ սուրբ երկերը անցնելու համար Վենետիկ երթալու ատենին ժամանումը: Օր էր 4337 Յունուար 28, Աշխատեցաւ նաեւ Բարիկի հաւատացեալները գործնելու ընդդէմ՝ Լուծելի եւ Զուրկի հերետիկոսութիւններուն զորոնք մի քանի դերմանացիներ ամէն կողմ կը սարսփեցնէին քաղաքաբար:

Իտալիա մեկնելէն առաջ ստիպուեցաւ Սպանիա երթալ թէ՛ նոր ճգնութիւններով խաթարած առողջութիւնը գարմանելու եւ թէ՛ կարգադրելու համար անական գործերը իր երեք սպանիացի ընկերներուն որոնք իրենց կոչումը կորսնցնելու վտանգին մէջ պիտի իյնային եթէ երթային անձամբ կարգադրելու նոյն գործերը: Երբ Լոյսլայ դղեակին մօտեցաւ մօտակայ Ազրէգիա քաղաքին բոլոր կղերը թափորով անոր առջեւ ելաւ: Կրցածին շափ խոյս տուաւ այսպիսի պատուէ մը, եւ Մատըլէի անկեղանոցը քաղաքացաւ: Իր եղբայրը եւ եղբորդիները քիչը եկան եւ թախանձանք ազաւջեցին որ դղեակը երթայ ըսելով թէ՛ Բու տունդ է, գաւն անոր տէրը պիտի ըլլաս: Բայց ինք յանձն չառաւ եւ ազաւջեց որ զինքը աղքատներուն հետ թողուն: Աջանչելի մահի՛ք մը բերին իրեն, եւ եղբայրը ամէն օր աղնիւ կերակուրներ կը

դրկեր իրեն, բայց ինք այն կերակուրները աղքատ հիւանդներուն կու տար, և ինք գռնէ գուռ մուրալով առած ցամաք հացը միայն կ'ուտէր. և մերկ գետնին վրայ կը պառկէր: Լոյսը այն մօտ երեք ամիս քնակեցաւ և միանգամ միայն հոն գնաց, ան ալ եղբորը կնոջ արտաքոյ կարգի թախանձանքին վրայ: Քրիստոնէական վարդապետութիւն կը սորվեցնէր աղքատներու և աղաներու, ամէն առասկա տնէն համար կը քարոզէր. իրեն միտ կը դնէին այնքան հաճութեամբ. որ քարոզի եկողներուն համար եկեղեցիները փոքր գալով բաց դաշտի մէջ քարոզելու կը ստիպուէր: Կարելի չէ բացատրել իր քարոզներով ըրած օգուտները: Կիններու զեղխութեանց դէմ քարոզելէն անմիջապէս վերջը անհետ եղան՝ բազմաթիւ զգեստները և ոչ-պարկեշտ զարդերը, խաղի դէմ խօսած օրը, բոլոր խաղամոլները իրենց թուղթերն ու քուէները գետը նետեցին և ամբողջ երեք տարի այլ ևս ձեռք չառին: Իր ստացուած քովը շատ շահեկան հաստատութիւններ ալ ըրաւ, ուրիշներէ զատ՝ պարտագրեց իր ժառանգները որ, ամէն կիրակի, Ազգեգիտայի մէծ եկեղեցւոյն մէջ տասուերկու հաց բաժնեկն առաներկու աղքատներու, տասուերկու առաքեալներու և պատուին համար: Ամէն աղքատներու օգնելու համար բարեգործական ընկերութիւն մը հիմնեց Սուրբ Խորհուրդ տնտեսով: Հաստատեց կամ նորոգեց Հրեշտի Ցեառնը աղօթելու սովորութիւնը, կէս օրին՝ մեղաւորներուն համար, իսկ երեկոյն մեղաւորներուն համար: Վերջապէս իր հայրենիքին մէջ անցուցած երեք ամսուան միջոցին այնքան բարեք ըրաւ զոր քարոզիչ մը երեք տարուան մէջ պիտի չկրնար ընել, իր տնտեսը այնքան մեծցաւ որ ամէնքը կը փութային գալ զինքը տեսնել եւ իր զգեստին հօդի: Այն տեղ մի քանի հրաշքներ գործեց, իսկ ինչպէս կ'օրոգիւսէր զիւսհար մը բժշկեց եւ բազմամեայ հիւանդի մը առողջութիւն առաւ:

Գ Ի Տ Ա Վ Ա Ն

ՉԳՍԽԵԺԷ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԱՍՏՆԵՐ.— Վիրաբուժութիւնը հիւսուածներու կամ գործարաններու պակասները լրացնելու համար՝ անոնց վրայ կամ կենդանի հիւսուածք մը (կոճիկ, ոսկր, ճարպ, ձգան) կը պատուաստէ կամ մետաղէ կամ ուրիշ նիւթէ անգործարանաւոր մարմին մը կը զետեղէ:

Աս երկրորդ եղանակը կ'ըսուի փոխանակութիւն:

Եթէ փոխանակութիւնը ներքին է, այսինքն եթէ անգործարանաւոր մարմինը հիւսուածքներու ներքին մասերուն մէջ մուծուի, հարկ է որ բոլորովին զերծ ըլլայ մանրէա-

կան սերմերէ. որովհետեւ երբ մանրէական նիւթութիւն տեղի ունենայ և շարաւ գոյանայ, օտար մարմինը՝ անպատճառ կամաց կամաց կ'արտաքսուի: Շատ օգտակար է նաեւ որ օտար մարմինը օժտուած ըլլայ ինչ ինչ բնագիտական, մեքենական և տարրալուծական յատկութիւններով: Փոխանակութեան համար գործածուած մետաղներէն արծաթը, լոնոսկին, ոսկին, կնապաղեղը և պղինձը աղէկ արդիւնքներ յառաջ կը բերեն. ամենէն աւելի յանձնարարելի է արծաթը, որուն մակերեւոյթին շատ լաւ կը փարի յարակցական հիւսուածքը:

Միւս գործարանաւոր նիւթերուն մէջ կենդանի հիւսուածքներու ամենէն աւելի յարմար կուգան խուճայարը և ձգախէժը: Որովհետեւ արիւնը գործարանաւոր մարմիններու ամենէն գիւրայլայլ նիւթերէն մին է, և երակներու և շնչերակներու ներքնամակերէն զատ գրեթէ ինչ բանի որ հպի մէկէն կը թանձրանայ. սակայն երկու նիւթ կայ որոնց հետ երբ շփման մէջ մտնէ յետին աստիճանի դանդաղ կերպով կը թանձրանայ. աս նիւթերն են խուճայարը և ձգախէժի թաղանթները: Խուճայարին այս հանգամանքը, ինչպէս յայտնի է, իր անուանէն (խուճար, paraffine=parum affinis), յառաջ կուգայ իր տարրալուծական անգործութենէն, ուրիշ մարմիններու հետ սակաւ յարակցութենէն: Իսկ ձգախէժը իր այս յատկութիւնը կը պարտի անտարակոյս իր սոսրնձակերպ բնութեան, որով կենդանի գործարանները կազմող սոսնձակերպներուն հետ տարրաբանօրէն կը միանայ:

1909ին Սիւլլիվան ամերիկացի բժիշկը փորձեց չափ մը աղեծոցին և լերդական անցքին միջև ընդհատուած մաղձային անօթիներուն տեղ ձգախէժէ խողովակ մի դնել. և այնուհետեւ Ուիլմս և Պրէօլէր մարդուն մաղձային անցքերը դարմանելու համար այս միջոցը գործածեցին և, կ'երեւի թէ, յաջողութեամբ. բայց ուրիշ արհեստագէտներ ընաւ չեն յաջողած, ասոր պատճառը ներմուծուած օտար մարմինն մանրէական նիւթութեան զերծ չըլլալն է, որով անշուշտ կ'անշատուի նա և դուրս կը ձգուի:

1910ին Թիւֆֆիէ և Գարբէլ շան մը պորտային մայրերակին կողէն 2×1 հարիւրորդամէդր մաս կտրելով տեղը դրին նուրբ շերտ մը ձգախէժիկ խնամքով կարեցին, կցեցին զայն . տասնուհինգ ամիս վերջը կարելի եղաւ ստուգել որ այս մայրերակի կարկտանը պէտք եղածին պէս բռնած էր . և կենդանի հիւսուածքը վերակազմուած էր ձգախէժի շերտին երկու կողմերուն վրայ :

Անցած մարտ ամսուն Տէլպէ բժիշկը՝ բժշկական Ակադեմիային առջև տեղեկութիւն առաւ իր ըրած երկու ձգախէժէ պատուաստներուն վրայ . Անգամ մը տարածիչ ձգտան մը մատնոսկրի մը կպած էր . Տոքթոր Տէլպէ ձգախէժէ նուրբ թերթ մը գետեղեց ոսկրին ու և ձգտանին միջև . ձգտանը սկսաւ գործել և այն ատենէն ի վեր անխափան կը գործէ : Ուրիշ անգամ մը ձգախէժի թանձր թերթով մը նորոգեց աղէթափի մը աւրուած կողը :

Վերջերս Դոստոս թերթը նշանակած էր՝ փոխանակութեան համար ձգախէժի ուրիշ մէկ ձեւով գործածութիւնը . այս է Իտալացի Ֆիէսքի վիրաբոյժին հնարած նոր միսը : Ֆիէսքի այս ձգախէժի սպունգ կոչուած ծակոտիկէն ձգախէժը հիւսուածքներու կցելով՝ հաշուի առած էր երկու տարրերուն միջև գտնուող «համակրութիւնը», որով կենդանի տարրը անկենդան տարրին ծակտիքներուն մէջ թափանցելով կրնայ նոր հիւսուածք մը կազմել : Մահճաբուժական փորձերը և ձեռք բերուած արդիւնքները հաստատեցին այս գաղափարին ճշգրտութիւնը : Երբ ամփոցուած ձգախէժէ սպունգի կտորներ, փորամաշկային խոռոչին մէջ մուծուին կամ շուններու և ճագարներու մկանքին մէջ զետեղուին, կը պատուին և կը թափանցուին «հատաւոր հիւսուածք»ով մը՝ առանց վնասակար հակազդեցութիւն մը յառաջ բերելու : Երկու ցայլական աղեթափութեան գործողութեանց մէջ այս ձգախէժէն կազմուած պարզ խցսնով մը յաջողութեամբ գոցուեցաւ բացուածքը : Տարի մը անցած է, և դեռ երկու հիւսանդներն ալ լաւ վիճակի մէջ են . և երկու խցանները բնաւ տեղերնին չեն փոխած :

ԿԵԱՆՔ ԱՌԱՆՑ ՄԱՆՐԷԻ . — Վնասակար մանրէներ կան, ինչպէս ժանտախտի, հնդախտի, թոքախտի մանրէները և այլն . և Բաւթէօրի գիւտերէն ի վեր հետզհետէ կ'երկարի ասոնց ցուցակը : Բայց լաւ մանրէներ ալ կան . օգուտ չենք քաղեր միթէ այն մանրէներէն որ գինիի և գարեջուրի ոգին կը կազմեն և հացը կը խմորեն, որ տեսակ տեսակ պանիրներու զանգուածը կը հասցնեն և այլն :

Դիտունները նկատելով որ շատ կենդանիներ իրենց աղիքներուն մէջ կը կրեն մանրէտէտկան բազմատեսակ բուսականութիւն մը, բնականաբար տարուեցան սա հարցման . Այս մանրէական բուսականութիւնը օգտակար է, անհրաժեշտ կարեւոր է կենդանիներու : Եւ փորձի գիմելով, ջանացին զանազան կենդանիներ մեծցնել առանց միքրոպի, այսինքն անոնց տալով բոլորովին հականերսուած, ամլացուած կերակուրներ : Այսպիսի փորձերու գործադրութեան զժուարութիւնը լաւ կը հասկցուի՝ երբ նկատի առնուի որ մանրէները անհամար բազմութեամբ կը վխտան ջրին, օդին և գործարանաւորներէ թերու մէջ :

Հիմայ հաստատուած է թէ հնար է որ իրարմէ բոլորովին տարբեր խումբերու պատկանող և ի բնէ աղիքներուն մէջ մանրէական ճոխ բուսականութիւն ունեցող կենդանիներ (ճանճ, չերեփիկ, վառեակ) ապրին կատարելապէս ապանեխական պայմաններու մէջ առանց ուէ անպատեհութեան :

Ստնաւորներու գալով, Նիւթալ և Թիէրֆէլտէր ցոյց տուին որ փոքրիկ կորան (կըրծող ստնաւոր մը) առանց մանրէի կրնայ ապրիլ և գէրնալ . զժբախտաբար, իրենց փորձերուն տեւողութեան կարճութիւնը (13 օր) յառաջ եկած արդիւնքները կասկածելի կը թողու :

Բայց Միշէլ Դոհէնտի և Էօփէն Վօլման յաջողեցան առանց մանրէի սնուցանել չորս կորայ՝ 16, 18, 20 և մէկը մինչև 29 օր : Այս փորձերը միանալով այն արդիւնքներուն որ Մ. Քիւթէն ձեռք բերաւ հականերսօրէն բուծանելով երկու ուլ (մին՝ 12 օր, միւսը 35 օր) կը լրացնեն կենդանիներու հականեք

խական կեանքին մասին ձեռք բերուած ծա-
նօթութիւնները, և կը հաւաստեն որ սահա-
ւորներն ալ կրնան օգտուիլ իրենց սնունդ-
ներէն և զարգանալ՝ առանց մանրէներու մի-
ջամտութեան:

ԳՆԵՐԱԳՈՅՆ ՍՓՈՓԱՆՔՍ

Հորիզոնի վրայ երբ կառչին ամպեր հոծ
խորակելով հոգոյս տենչին ծրագիր,
Եւ երգն անոր մերք դաբն, մերք նողմակոծ
Անհետանայ անուրջներով յուսալիք,

— Խօսէ՛ ինձի, Աստուած, լո՛յս յար փողփողուն.
Եւ ցրնորի տեղ խաբուսիկ բսուերոս,
Միտքս լեցուի սուրբ խոհերով միտք բեղուն,
Բեռնաւորին պրօղով ձեռքերս վեհերոս:

Երբ վարանքի ցուրտ քամիներ զիս փաթթեն,
Բարոյն մէջ մնամ անխաբան, մեղկ, ուժաքափ,
Զրկարեմամ ես խուսափիլ թակարդէն,
Որ կը լարուի հոգիներու անբարափ,

— Փայլէ՛ մրտնոյ, նրժմարտութեան շառաւիղ,
Ցրուէ՛ հովերն այն ժանսաբոյր, մանաւանդ,
Բա՛ց նամբուս վրայ ալիս մը լոյս, ինձ շաւիղ,
Որմէ քայլմ հաստատ, ուղիղ, անըրեւնդ:

Անելութիւն երբ դիմակով դրժնայ, վաս
Ջէնքեր յանձնէ ձեռքերու իսկ մրտնոյ,
Հոգոյս հանդէպ՝ դեռ չարութեան անհաւատ,
Եւ ապահար՝ հաշուածներէ զարհուրիմ,

— Խօսէ՛ դարձեալ, ո՛վ բարեփառն անսահման,
Եւ հոգիս նոր թափով մը թո՛ղ աղողակի
Քա՛ջ եւ աքուն պահանջողի մը նրման
Կանգուն յաւէ տիտ իր պարտքին մրտնոյ:

Երբ քիւր ցաւեր վրաս խուծեն սրբավար,
Երակներէս քամեն կեանքի հիւք եւ հոյզ,
Եւ գիտենք անգուն, ցեղեկն ալ խաւար
Հալիմ անոնց ամպրոպներէն հողմայոյզ,

— Խօսէ՛ նորէն, հոգիս կամփիղ ողջակեզ,
Հրու, լրութի, Աշիղ ներքեւ խոնարհի
Ձերդ խուցիկի բոյր իր բուրվառէն սլանայ քեզ,
Անվիտք բողով պատանքն ու թով աշխարհի:

Երբ տեսնեմ շուրջս արեւներն իմ մարած,
Յոյր որոնց հեռուն կամ մօտ միտք տխուր
Մուր շողերով սրբիս խորեր փարած,
Նրսեմացնեն իմ կեանքիս ալ գոյնը հուր,

— Յո՛յց ռուր ինձի շրթներէն անբարեկամ
Վերելքին ծայրն ուր կը մրդուիմ ես հեւտոս,
Եւ չրհասած լուսոյ ծովուն ան ափանց,
Շիք մը լոյսեղ կաթէ՛ սրբիս վրայ վերտոս:

• • • • •

Եւ այն ատեն եւ ալ դառնամ լոյս համակ
Սլափի մը պէս արձակուած իր աղեղէն
Թո՛հ եւ բոհր խորակելով շարունակ
Կը մրկորնիմ Անհունիդ մէջ լուսեղէն:

Ք. Ե.

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՀՈՌՈՄ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿԵՆ ԱՇԽԱՐՀ. — Իտալիոյ
քրիստոնէական Սէնսիֆալիսմին և կղերին մասին հե-
տեւեալ վճռագիրը տրուած է Կարդինալաց Ժողո-
վին կողմէ.

«Իտալիոյ շատ թեմերէն եւ յատկապէս հիւ-
սիան, այս Առաքելական Աթոռին՝ մեծ գանգատ-
ներ հասան նկատմամբ այն ֆրանսերուն զորոնք բան-
ւորներու և գիւղացիներու դատարարին կը հասցնէ
այն հաստատութիւնը կամ ընկերութիւնը որ Սէն-
սիֆալիսմ կը կառուի, որովհետեւ, մնացած բաներուն
վրայ չիօտելով, իրօք ընկերական պայքարի մը կը փոխ-
աւիտին: Այս պատճառաւ, և այսքան մեծ շարիքի
մը առջեւ առնելու համար, Ն. Ս. Պիոս Ժ. Քա-
հանայապետը այս Ս. Ժողովին հրամայեց զեկուցանել
Իտալիոյ վերոյիշեալ վիճակաւորներուն որ իր միտքը
և իր հաստատ կամքը այս է որ բաժանանալը, ա-
ռանց անձերու և տեղերու բացառութեան, չկարե-
նան ալ ևս ո՛չ անդամակից լլալ աշտօրնակ ընկե-
րութիւններու, ո՛չ անդամ մնալ եթէ արդէն են, ո՛չ
անոնց մէջ պաշտօն վարել, ո՛չ ճառել կամ բանախո-
սել ինպատու անոնց: Այս ամէն բաներէն հեռու կե-
նալու են բաժանանալը, որպէս զի չլլալ թէ մեղա-
կից համարուին այն շարիքներուն որ յաճախ յառաջ
կու գան այդ հաստատութենէն:

Ս. Հօր հրամանները կատարելու համար այս ո-
րոշումները կը հաղորդեմ այն Վիճակաւորներուն, ո-
րոնց կը վերաբերին, որպէս զի իրենք, պարագաներու
համեմատ, անոնց գործադրութեան հոգ տանին՝ հա-
կաւակ ամէն ներհակ բաներու:

Տրուած Հռոմ, Կարդինալական Ս. Ժողովին դի-
ւանէն, 1914 Յունիս 20ին:

ԿԱՐԴ. ՏԵՂԱԿ
Քարտուղար»

ՀԱՅ-ԿԱԹՈՂԻԿԵՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆ. — Լուր-
տի Ս. Հ. Միջազգային Համաժողովին հոգեւոր ար-
դիւնքներուն մասնակցելու համար. Ս. Քահանայա-
պետին բողոքներէն համեմատ, ինչպէս բողոք աշխար-
հի կաթողիկէ եկեղեցիներուն մէջ, նոյնպէս Առաջ
Թեմի մէջ ալ մասնաւոր քերականութիւններ տեղի
կ'ունենան յուլիս 22էն սկսեալ Վաղը, Կիրակի, Ս.
Աստուածածին Աթոռանիստ եկեղեցոյն մէջ, նոյն
դիտաւորութեամբ առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Ս. Հա-

ղորդութիւնը ի բազմոցի պիտի դրուի և երեկոյին՝ ժամերգութենէ յետոյ Ս. Հաղորդութեան վրայ քարոզ պիտի տրուի և ապա Ս. Հաղորդութիւնը թափօրի պիտի հանուի:

Վարդավառի կերակին՝ Ս. Երրորդութիւնը կեղեցւոյն մէջ ժամերգութիւն և ձայնաւոր պատարագ տեղի ունեցան: Երգեցողութիւնները շատ կանոնաւոր և սքանչելի կերպով կատարեցին, առանց ուրիշ օգնութեան, նորակազմ դպրաց դասէն մի քանի երեսասարգներ, ուսուցիչ Մէհտերեան էֆ. ի սովորեցած ձայնագրեալ եղանակներուն համեմատ:

* * * Հետեւեալը կ'ընդունինք ի հրատարակութիւն.

Ներկայիւս կը յայտարարեմ թէ վերջին աղգային ժողովոյ իբր եկեղեցական անդամ ընտրուած և եկած թուղթը անմիջապէս ետ զրկած ըլլալով, և այն ապօրինաւոր ժողովին անդամակցել ի խղճէ և հրամանաւ հոգեւոր իշխանութեան չկարենալով, ներկայիւս կը յայտարարեմ զայս, և ի հաստատութիւն կը ստորագրեմ և կու տամ ի հրատարակութիւն:

22 Յուլիս 1914

ՊՕՂՈՍ ԳԵՐ. ԳԱԶՐԻԿԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Երեսի ժողովը Յուլիս 17ին, ուրբաթ ըլլալուն հակառակ, շարունակեց առեւտրական և երկրագործական նախարարութեան ելմատցոյցին քննութիւնը:

— Երկրագործական նախարարութեան ելմատցոյցին վիճարանութեան պահուն՝ Դամասկոսի երեսփոխան Ալիս պէյ նախատական խօսքեր ըրած ըլլալով՝ Քէլէքի երեսփոխան Թէվֆիք պէյի հասցէին, այս վերջինն երկու վկաներ զրկեց անոր և մենամարտի հրաւիրեց: — Բայց արաբ երեսփոխաններուն միջնորդութեամբ մենամարտը տեղի պիտի չունենայ:

— Երեսի. ժողովը իր Յուլիս 18ի նիստին մէջ քննեց թղթատարական ելմատցոյցը:

Թղթատարական նախարար Ոսկան էֆ. Մարաիկեան թուեց նոյն նախարարութեան մէջ կատարուած բարենորոգումները, եւ բացատրութիւններ տուաւ ելմատցոյցին զանազան բաժիններուն վրայ: Պահանջուած վարկերը կը հասնին 70,710,474 զըշ.ի, որուն գրեթէ կէսը պաշտօնէից թոշակին յատկացած է:

Բաւական վիճարանութենէ յետոյ խնդրուած վարկերն և նշանակուած ծախքերն ընդունուեցան նոյնութեամբ:

— Երեսփոխանական ժողովին Յուլիս 19ի նիստին մէջ Թալէաթ պէյ կարդաց Դահլիճին յայտագիրը՝ որստորագրուած ծափերու մէջ:

Յետոյ քուէ առաջարկուեցաւ:

244 քուէարկուներէն 243ը վստահութեան քուէ տուին Դահլիճին:

Նոյն օրը կարգացուեցաւ Սալահ Ճիմճօզ և Սուտի պէյերու և Ուպէյտուլահ էֆ.ի կողմէ ներկայացուած

գիրքը, որ կ'առաջարկէր դասաստանի ենթակել կազմ Մուխթար Ե. Քեամիլի փառաներու դահլիճները, հետեւեալ պատճառներով.

1.— Պատերազմ հռչակած են այնպիսի պահաւ մը երբ բանակը տակաւին պատրաստ չէր թշնամին հետ ընդհարելու:

2.— Զօրաշարժի որոշումը յապաղեցուցած են:

3.— Պատերազմէն քիչ առաջ արձակած են զօրքին մէկ մասը:

4.— Զօրաբաժնի հրամանը ուշ հաղորդած են նահանգներուն:

5.— Դահլիճն անգործ մնացած է Սերպիոյ զօրաշարժէն մինչև Պուլկար բանակին զօրաշարժը, այսինքն 6 օր:

6.— Պատերազմ հռչակուած է առանց իրատէրի:

7.— Նախարարաց Խորհուրդը զին. գործողութիւններու հետ առնչութիւն ունեցող խնդիրներու միջամտած է:

8.— Նախորդ երեսի, ժողովը ցրուած է:

Սալահ Ճիմճօզ պէյ ընդարձակ բացատրութիւններ տուաւ, որմէ ետք ժողովը որոշեց նկատի առնել ներկայացուած գիրքը և խնդրոյն ուսումնասիրութիւնը յանձնեց Դ. Ճիւղը:

Երեսի. ժողովին Դ. Ճիւղը, որուն նախագահն է Այնթապի երեսփոխան Ալի Ճէնանի պէյ, սկսաւ քննել Ահմէտ Մութար ու Քեամիլի փառաներուն Դահլիճները Բարձրագոյն Ատեանին յանձնելու մասին ներկայացուած առաջարկը: Քննութիւնները փութով առաջ տանելու համար հրաւեր զրկեց նախկին Դահլիճներուն պատկանող հետեւեալ անձնաւորութեանց.

Ղապի Ահմէտ Մութար փաշա, Սալիհ փաշա, Ապտիւլհայիմ էֆ., Նորատունկեան էֆ., երկրագործական նախկին նախարար Մուսթաֆա Ռէշիտ փաշա, կրթական նախկին նախարար Սայիտ պէյ, թղթատարական նախորդ նախարար Սապրի պէյ, Դամասկոսի երեսփոխան և Էվզաֆի նախկին նախարար Մէհմէտ Ֆէվզի փաշա, Տամատ Արիֆ Հիքմէթ փաշա, Հանր. Երեսթեանց նախկին նախարար Զիհա պէյ և կրթական նախկին նախարար Տամատ Շէրիֆ փաշա և Ապտիւլբրահիմ պէյ: Օտար երկիր գամուողներէն և այժմ դեսպանութեան պաշտօն վարողներէն ալ գրաւոր տեղեկութիւն պիտի ուղարկուի Դ. Ճիւղը պիտի փութացնէ աշխատութիւնները որպէս զի Երեսի. ժողովը, նստաշրջանին փակուելէն առաջ ներքին կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն, կարենայ իր որոշումը տալ և կազմել Բարձրագոյն Ատեանի որ նախորդ Դահլիճներուն անդամները պիտի դատէ Խորհրդարանին արձակուողին առեւ: Եթէ Դիւթապէս ժամանակ չմնայ, ներկայ նստաշրջանը մինչև ամսոյս 25 (Հ. Տ.) պիտի երկարի: — Իսկ իշխմ կ'ըսէ թէ քննութիւնները պիտի շարունակուին Նոյ.ի նստաշրջանը սկսելուն:

*. Յուլիս 19ին կարկտախառն փոթորկալայդ տեղատարափ մը տեղի ունեցաւ Պոլսոյ մէջ: Կայծակ ինկաւ մայրաքաղաքին զանազան կողմերը: Գուրու Զէշմէ գըօնոդ 9 անգամէ բաղկացած թուրք ընտանիք մը, պիստակներին մը տակ պատասպարուած ըլլալով կայծակնահար եղաւ: Երկու հոգի անմիջապէս մեռաւ: Մնացածները վերաւոր փոխադրուեցան հիւանդանոցը:

— Սինէմքէօյի մէջ 9 տարեկան տղայ մըն ալ կայծակնահար մեռաւ:

— Կիրակի օրուան փոթորիկը մեծ աւերներ գործեց Պէօյիւք Զէքմէճէի կողմերը: Աւասիկ այդ մասին Չաթալճաշի կառավարիչին կողմէ զրկուած պաշտօնական հեռագիրը:

Սրէկ (կիրակի) կէսօրէն ետքը ժամը 3ին ծովին մէջ գոյացած 3—400 մեղր տրամադիծով ահարկու թաթաւ շարքուն մը անցաւ Պէօյիւք Զէքմէճէին 800 մեղր հեռուն գտնուած կալերէն, զորս բնաջինջ ըրաւ: Կտոր կտոր ըրաւ սայլեր, որ բեռցուած չէին: Կալերը գտնուող անձերէն մաս մը օդն ելան եւ մէկ քանի մէղր հեռուն գետինը նետուեցան: Խոշոր ծառեր եւ ընդարձակ արտերէ ձմերուկներ, սիւխեր եւ եգիպտացորեններ՝ արմատախիլ եղան եւ երկու հարիւր մէղր հեռունները տարուեցան: Ծրկձի կառք մը կտոր կտոր եղաւ եւ կառավարն մեռաւ: Ուղեւորները երկու կին էին որ վերաւոր ուեցան: Բաղմաթիւ անասուններ օդն ելան եւ յետոյ վար ինչալով ոտքերնին կտորեցան: Բարեբախտաբար փոթորիկը գաւառին միայն չպատճառեց: Լեռներու վրայ տասնեւութ հոգի վերաւոր ուեցան եւ երկուք ալ մեռան: Արտերուն եւ կալերու մասը երկու հազար ոսկիի չափ է: Հեռագրական թելերը կտորելով հաղորդակցութիւններն ընդհատուեցան: Չաթալճաշի կառավարիչը կեդրոնի բօլշէկին հետ աղէտին վայրը փութաց:

Փոթորիկը՝ անցած տեղերուն մէջ մէկ թիզի չափ փորեց հողը: Տղու մը հագուստները պատուեցան հովին սաստկութենէն, բայց ինք ապատեցաւ: Ամենէն աւելի փնտռուած են Պէօյիւք Զէքմէճէի լիճին

շրջակաները: Փոթորիկէն ժամ մը առաջ տեսնուեցաւ թէ օձերը գլուխնին վեր վերցուցած էին եւ իրենց պոչերովը կ'աշխատէին հողը ծակել եւ մէջը մտնել: Քառորդ մը առաջ ալ լիճին ջուրերը ցամաք կը խռժէին եւ տար էին: Փոթորիկէն ետքը գետինը ծածկուած էր ձուկի, օձի եւ ուրիշ կենդանիներու դիակներով:

— Բ. Դրան մղկիթին մինարէին վրայ կայծակ իջնելով, քանի մը քար վար ինկաւ: Մէկ երկու ասիս առաջ ալ կայծակ ինկաւ նոյն մինարէին վրայ: Կիրակի օրուան կայծակը վեց ծակ բացաւ մինարէին վրայ եւ յետոյ ձօսը գտնուած ուրիշ շէնք մը մտաւ:

*. Յուան զրահաւորը, որուն մէջ կը գտնուէր Յրանասոյի հանրապետութեան նախագահը, Յուլիս 20ին Բրօնշդաւ ժամանեց, ուղեկցութեամբ ժամ Պառ և Լալուազիէ մարտանաւերուն և Սթիլ ու թուօնալլօն թորփիլանաւերուն:

Զարն Ալեքսանդր զբօսանալով դիմաւորեց Մ. Բուանքառէն: Կանոնական ողջոյններուն փոխանակութիւն ետք, Մ. Բուանքառէ զնաց Ալեքսանդր զբօսանաւը, ուր Զարը սերայի կերպով ողջունեց զայն: Կայս. զբօսանաւը յետոյ ԲէթէրՏօֆ ուղեւորեցաւ: Հոն Զարը քառաձի կառքով պայտատ առաջնորդեց իր հիւրը: Մ. Բուանքառէ ընդունուեցաւ Զարուհիին կողմէ:

Իրիկուան ժամը 7 ու կէսին հանգիսական հացկերոյթ տրուեցաւ պալատին մէջ ի պատիւ Մ. Բուանքառէի: Զարը բարի գալուստ մղթեց նախագահին և բնաւ:

«Երկու ժողովուրդներու փոխադարձ համակրութեամբ երկար ատենէ ի վեր միացած, Յրանաս և Ռուսիա քառորդ դարէ ի վեր սերտիւ կապուած են իրարու, լաւագոյն կերպով հետապնդելու համար միեւնոյն նպատակը, այսինքն իրենց փոխադարձ շահերը փրկել: Հաւասարակշռութիւնն ալ խաղաղութիւնը պահպանելով Եւրոպայի մէջ: Բնաւ տարակոյս չունիմ թէ մեր երկու երկրները, հաւատարիմ իրենց խաղաղութիւնը իսէպոլին, պիտի շարունակեն վայելի իրենց ոյժերով ապահովուած խաղաղութեան մը բարեքնները: Հանրապետութեան նախագահը չորհրդակցութիւն յայտնեց իրեն եղած սերայի բնականութեան համար և բնաւ թէ Յրանաս միշտ իր գաղափարին հետ պիտի աշխատէ խաղաղութեան և քաղաքակրթութեան գործին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Դէպքեր եւ սկզբունքներ	465
Լուրսա տղաւ կիսերէն	468
Հին վաւերաբուրքեր	472
Եօթնեակ Քրիստոսէի	475
Գիսական	476
Գերագոյն սփսիանքս	478
Տեղեկագրական	478

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ

ՅՈՎ. Ծ. Կ. ԿԵՏԻԿԵԱՆ

ՏՆՕՐԵՆ-ԽՄԱՎՐԱՊԵՏ

ԳԵՈՐԳ Ծ. Կ. ԹԵՐԻՊՈՒՄԵԱՆ

Տպարան և Արձագանգ Շարաքաբերքի, Բերս, Պայրամ փողոց քի 5, Կ. Պոլիս

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— Թուրքոյ համար տա-
րեկան՝ 40 դհկ. արծ. վեցամսեայ՝ 20.— մէկ թիւ՝ 1 դհկ.—Արսաւահ-
ւան՝ տար. ֆր. 10. վեցամս 5.— Վճարմունք կանխիկ են:

ՀԱՍՅԷ.— Կաթողիկէ Արձագանգ, Բերա, 5. Պայրամ փողոց 5, 4.

Պոլիս:

GATOGHIGUÉ ARTZAKANK

Péra, 5 Rue Baïram 5

Constantinople

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ.— 1.— Արձագանգ կը հրատարակուի
Շաբաթ օրերը: 2.— Խմբագրութիւնս պարտաւորեալ չէ ան-
պատճառ կամ նոյնութեամբ հրատարակել իրեն զրկուած ու
յօդուած: 3.— Կեղծանունով զրկուած յօդուածներու հեղինակը
կը պարտի իր իսկական անունը ծանուցանել Խմբագրապետին:
4.— Ձեռագիրները ետ չեն դարձուիր: 5.— Յօդուածներու
ձեռագիրները պէտք է գրուած ըլլան թուղթին մէկ կողմը մի-
այն: 6.— Ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմանագրութիւնք
կը կատարուին: 7.— Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է
անհրաժեշտ երկու դահեկանի նամակադրոշմ ի միասին զրկել:

Տարր. Սկզբունք Քրիստ. Վարդապետութեան. գին 2 դհկն.:
Տէր Կոմիտաս Քահանային վարքը. գին 5 դհկն.:

ՏՊԱՐԱՆ Կաթողիկէ Արձագանգի Բերա, 5 Պայրամ փ. 5: Տպարանս ըստ ամենայ-
նի ճոխ և ի վիճակի է որ և իցէ տպագրական գործոց համար: Կը տպուին ամեն տե-
սակ ծանուցմունք, գիրքեր, տետրներ, հրաւիրագիրներ, քարդեր, քարդ-տարեաներ,
մահազգներ, եւն. եւն.: Գիները անմեղելի կերպով աժան են: Գեղեցկագիտական ճա-
շակի և տպագրական մաքրութեան կողմէ յաճախորդները անտարակոյս գոհ պիտի
նստան:

WIENER BANK-VEREIN

FONDÉ EN 1869

Capital entièrement versé 150.000.000 de couronnes

Réserves: 49.000.000

SIÈGE CENTRAL:

Vienne I. Schottenring

SUCCURSALES:

EN AUTRICHE-HONGRIE: *Agram, Aussig, Bielitz-Biala, Bozen, Bruenn, Budapest, Budweis, Czernowitz, Drohobycz, Friedek-Mistek, Graz, Innsbruck, Jaegerndorf, Karlsbad, Klagenfurt, Krakau, Lemberg, Marienbad, Meran, Oest, Nowosielitza, Pardubitz, Pilsen, Prag, Prosnitz, Przemyśl, Salzburg, St. Poelten, Stanislaw, Tarnopol, Tarnow, Teplitz, Teschen, Villach, Wr. Neustadt, Zwickau.*

EN TURQUIE: *Constantinople et Smyrne.*

SUCCURSALE DE CONSTANTINOPLE

Siège à Galata, Place du Pont de Karakouy

Agences à Stamboul, Péra et Scatari.

Le Wiener Bank-Werein fait toutes opérations de Banque et notamment :

Avances en Compte-Courant contre dépôt des titres, effets de commerce ou marchandises;

Escompte d'effets de commerce;

Achat et vente de change sur l'Etranger;

Emission de lettres de crédit et ouverture d'accreditifs simples et documentaires;

Paievements télégraphiques en Turquie et à l'Etranger;

Encaissement d'effets, de coupons, d'obligations amorties ou favorisées aux tirages;

Exécution d'ordres de Bourse sur place et à l'Etranger;

Ouverture de Comptes-Chèques et de comptes-dépôts à intérêt;

Garde de titres, marchandises etc.

Achat de vente de monnaies diverses, matières précieuses, monnaies d'ornements;

Caisse d'Epargne à 3. $\frac{1}{2}$ % d'intérêt.

Location de coffre-fort (à Galata et à Stamboul).

UN BUREAU DE VOYAGE (Représentant des Chemins de fer de l'Etat Autrichien) est attaché à l'Agence de Péra et délivre des billets pour tout l'Univers. Les voyageurs y trouveront toutes facilités possibles et tous renseignements désirés.